

2.1 Introducción

No capítulo anterior estudamos a realidade macroeconómica galega; neste ímonos centrar primeiro na estrutura e na dinámica do tecido produtivo galego, para abordar despois a política industrial das diferentes administracións públicas.

Comezaremos co estudo das empresas galegas (en aspectos como a forma xurídica que adoptan, o tamaño da empresa segundo número de persoas empregadas, a distribución por provincias e por tipo de actividade) baseándonos fundamentalmente en datos obtidos do INE (DIRCE). Complementaremos este epígrafe cos datos que proporciona o INE sobre a creación e a disolución de sociedades mercantís, o procedemento concursal e os efectos de comercio impagados.

Centrarémonos nos epígrafes seguintes en catro enquisas industriais do INE (de empresas, de produtos, de produción industrial e de produtos industriais) e outras tres enquisas do sector servizos: as de análise polo INE deste sector produtivo (a “Encuesta

Nacional de Servicios), así como de dúas das actividades económicas que forman parte deste sector (o comercio polo miúdo e a ocupación hoteleira).

Faremos logo a análise dos resultados estatísticos que reflicten as enquisa de investigación científica e desenvolvemento tecnolóxico (I+D), de innovación tecnolóxica e máis de indicadores de alta tecnoloxía.

Por último, abordaremos o estudo do sector público empresarial en Galicia (analizando a súa relevancia en emprego e en investimento) e da política industrial en Galicia, contemplada desde unha tripla perspectiva: da Unión Europea, da Administración Central e da Administración Autonómica.

2.2 Estrutura e dinámica empresarial galega

Neste apartado achegarémonos á estrutura e á evolución do tecido produtivo galego co estudo das empresas galegas segundo o número de traballadores/as, os sectores de actividade ou a condición xurídica, de acordo coa información subministrada polo *Directorio central de empresas* (DIRCE) do INE. Esta información combina, na elaboración das estatísticas de empresas, os datos da Seguridade Social cos procedentes das retencións do IRPF, o imposto de actividades económicas e os de Rexistro Mercantil, someténdoo a un itinerario de tratamentos de depuración, harmonización e integración co obxecto de obter maior fiabilidade. Os datos refírense á situación a día 1 de xaneiro de cada ano e non inclúen as empresas dos sectores agrario e pesqueiro nin os servizos administrativos das administracións públicas (aínda que si as empresas públicas).

■ Cadro 2.1 Empresas activas, por sector económico e comunidade autónoma. 2013

	Sector económico				
	Total	Industria	Construción	Comercio	Resto de servizos
Cataluña	580.804	38.133	77.161	130.221	335.289
Madrid	496.003	23.902	61.119	98.032	312.950
Andalucía	471.521	27.935	54.917	133.803	254.866
C. Valenciana	337.161	24.922	43.872	87.309	181.058
Galicia	192.998	13.039	30.090	50.105	99.764
Cast. e León	162.153	12.240	25.616	40.789	83.508
Pais Vasco	153.709	13.003	23.962	35.048	81.696
Canarias	129.566	5.234	14.629	32.965	76.738
Cast. A Mancha	124.405	12.625	20.508	33.663	57.609
Aragón	88.067	6.895	13.182	20.088	47.902
Murcia	87.146	6.843	12.612	24.238	43.553
Baleares	85.044	4.551	14.526	17.075	48.892
Asturias	66.869	3.705	8.928	15.540	38.696
Extremadura	63.353	4.964	8.712	19.537	30.140
Navarra	40.860	3.901	6.249	9.603	21.107
Cantabria	37.190	2.150	5.694	8.601	20.745
A Rioxa	22.316	2.497	3.194	5.556	11.069
Ceuta e Melilla	7.405	146	622	3.206	3.431
España	3.146.570	206.685	425.593	765.379	1.749.013

Fonte: INE, DIRCE

O cadro 2.1 recolle a distribución por sectores económicos e comunidades autónomas das empresas que figuran no DIRCE ao comezo do ano 2013. Destacaremos os seguintes aspectos:

■ En contraste coa evolución ata ó 2008, diminúen o número de empresas no último ano. No caso galego en 1.513,0,77% e 53.047 no total español o 1,66%. Cataluña é a que maior número de empresas acolle, atendendo ao emprazamento da súa sede central, cun 18,46% do total español; o segundo lugar ocúpao Madrid (15,76%) e o terceiro Andalucía (14,98%). Entre estas tres comunidades concentran case a metade (un 49,20%) do total de empresas de España, 2 décimas máis que no ano anterior.

■ Cadro 2.2 Distribución das empresas. Por sectores económicos⁽¹⁾. Galicia/ España. 2006-2013

Sector	2006		2007		2008		2009		2010		2011		2012		2013	
	Galicia	España	Galicia	España	Galicia	España	Galicia	España	Galicia	España	Galicia	España	Galicia	España	Galicia	España
Industria	7,8	7,6	7,6	7,3	7,5	7,2	7,5	7,3	7,2	7,0	7,0	6,8	6,9	6,7	6,8	6,6
Construcción	14,5	14,1	14,9	14,6	15,0	14,6	14,3	13,2	17,1	15,5	16,6	15,0	16,3	14,5	15,6	13,5
Comercio	29,0	28,1	29,0	25,3	27,3	24,6	27,2	24,8	26,4	24,2	26,0	24,1	25,9	24,2	26,0	24,3
Resto de servicios	48,7	51,9	49,5	52,7	50,2	53,5	51,0	54,8	49,3	53,3	50,4	54,2	50,9	54,6	51,7	55,6

Elaboración propia

(1) En porcentaxe de cada sector sobre o total de empresas

Fonte: INE, DIRCE

■ Galicia segue a ser a quinta comunidade por número de empresas, cun peso relativo no total español do 6,13% (porcentaxe lixeiramente superior en seis centésimas á do ano anterior e tamén un pouco superior á proporción da poboación galega con respecto á do Estado en 2013: 5,87%).

■ Ao redor da metade das empresas (51,69% en Galicia e 55,58% no total estatal) pertencen ao sector “resto de servizos”, no que figuran as empresas do sector de servizos diferentes das comerciais. En torno a cuarta parte do total das empresas son comerciais (25,96% en Galicia e 24,32% no total estatal). Conxuntamente, as empresas do sector servizos supoñen máis de tres de cada catro empresas que figuran no DIRCE, tanto en Galicia (76,77%) como en España (79,91%).

A análise comparativa da distribución sectorial de empresas en Galicia e España do cadro 2.2 e a evolución dos últimos trece anos no cadro 2.3, permite ás persoas interesadas o estudo máis polo miúdo.

■ Cadro 2.3 Evolución do número total de empresas. Galicia e España. 2001-2013

	2001	2002	2003	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013
Galicia	167.732	165.726	174.077	180.977	185.722	191.642	200.020	203.374	201.263	198.874	196.535	194.511	192.998
España	2.645.317	2.710.400	2.813.159	2.942.583	3.064.129	3.174.393	3.336.657	3.422.239	3.355.830	3.291.263	3.250.576	3.199.617	3.146.570

Elaboración propia

Fonte: INE, DIRCE

No cadro 2.4, presentamos a evolución das empresas en Galicia -con desagregación provincial- e máis no Estado dende 1995. Galicia ten a primeiros do ano 2013 un 6,1% do total estatal de empresas que figuran no DIRCE, porcentaxe igual ó do ano anterior. A provincia da Coruña concentra agora un 41,56% das empresas galegas e a de Pontevedra o 34,23% polo que tres de cada catro empresas galegas pertencen a unha desas provincias.

■ **Cadro 2.4** **Distribución das empresas. Por provincias. Galicia/España. 1995-2013**

	A Coruña	Lugo	Ourense	Pontevedra	Galicia	España	% G/E
1995	61.647	19.678	19.085	46.980	147.390	2.301.559	6,4
1996	63.865	20.254	19.779	48.597	152.495	2.384.711	6,4
1997	64.946	20.545	20.076	49.494	155.061	2.438.830	6,4
1998	66.313	20.945	20.370	50.955	158.583	2.474.690	6,4
1999	63.167	21.267	20.598	52.013	157.045	2.518.801	6,2
2000	69.381	21.825	20.959	53.907	166.072	2.595.392	6,4
2001	70.021	21.865	21.136	54.710	167.732	2.645.317	6,3
2002	66.276	21.942	21.215	56.293	165.726	2.710.400	6,1
2003	71.748	22.396	21.560	58.373	174.077	2.813.159	6,2
2004	74.809	22.479	22.118	61.571	180.977	2.942.583	6,2
2005	77.023	23.122	22.452	63.125	185.722	3.064.129	6,1
2006	79.170	23.780	22.843	65.849	191.642	3.174.393	6,0
2007	82.873	24.609	23.520	69.018	200.020	3.336.657	6,0
2008	84.220	25.035	23.711	70.408	203.374	3.422.239	5,9
2009	83.748	24.861	23.304	69.350	201.263	3.355.830	6,0
2010	82.729	24.714	23.100	68.331	198.874	3.291.263	6,0
2011	81.321	24.499	22.987	67.728	196.535	3.250.576	6,0
2012	80.408	24.288	22.845	66.970	194.511	3.199.617	6,1
2013	80.215	24.022	22.694	66.067	192.998	3.146.570	6,1

Elaboración propia
Fonte: INE, DIRCE

No último ano decreceu o número de empresas nas catro provincias de Galicia, e fíxoo en maior medida na de Pontevedra, (en un 1,34%), seguida da de Lugo (1,09%) e, en menor medida en Ourense (0,66%) e A Coruña (0,24%).

A distribución nas provincias galegas -e nos totais galego e español- do número de empresas segundo a condición xurídica no último cuatrienio pódese ver no cadro 2.5, que reflicte que:

- En Galicia as empresas propiedade de persoas físicas diminúen en 1.158, tamén diminúen as sociedades anónimas (162), as comunidades de bens (163) e as asociacións (154), mentres medran as de responsabilidade limitada (138), e as cooperativas⁽²⁾.
- Se da evolución pasamos á “foto fixa”, no último ano a empresa propiedade dunha persoa física segue a ser a fórmula maioritaria de máis da metade das empresas de Galicia (55,06%), aínda que segue a perder forza porcentual (17 centésimas, este ano). A segunda é a sociedade de responsabilidade limitada (33,48%), que un ano máis sube a súa porcentaxe (neste caso en 33 centésimas).

■ Cadro 2.5 Empresas segundo condición xurídica, por provincias. Galicia/España 2008-2013

		Total empresas	Persoas físicas	Sociedades anónimas	Sociedades de respons. limitada	Sociedades colectivas	Sociedades comanditarias	Comunidades de bens	Sociedades cooperativas	Asociacións e outros tipos	Organismos autónomos
A Coruña	2008	84.220	49.080	1.682	25.461	8	0	965	382	6.484	158
	2009	83.748	48.259	1.644	25.694	8	0	989	380	6.505	169
	2010	82.729	47.251	1.572	25.692	7	0	1.030	381	6.636	160
	2011	81.321	46.042	1.576	25.294	7	0	1.060	366	6.799	177
	2012	80.408	44.779	1.547	25.509	7	0	1.136	374	6.874	182
	2013	80.215	44.410	1.460	25.875	7	0	1.172	370	6.739	182
Lugo	2008	25.035	15.668	310	6.756	0	0	1.637	160	445	59
	2009	24.861	15.355	292	6.818	0	0	1.650	160	530	56
	2010	24.714	15.127	280	6.848	0	0	1.620	151	624	60
	2011	24.499	14.821	268	6.908	0	0	1.644	152	644	62
	2012	24.288	14.481	269	6.982	0	0	1.652	148	694	62
	2013	24.022	14.265	283	6.975	0	0	1.613	143	697	66
Ourense	2008	23.711	14.557	459	5.823	1	0	312	108	1.391	60
	2009	23.304	14.145	452	6.776	2	0	333	105	1.429	62
	2010	23.100	13.877	440	6.811	2	4	347	105	1.450	64
	2011	22.987	13.648	437	6.864	2	3	354	112	1.505	62
	2012	22.845	13.404	436	6.906	1	3	378	111	1.546	60
	2013	22.694	13.258	416	6.925	0	3	374	115	1.542	61
Pontevedra	2008	70.408	37.486	1.548	25.878	3	0	3.030	290	2.060	113
	2009	69.350	36.637	1.517	25.668	2	0	2.983	278	2.153	112
	2010	68.331	35.978	1.438	25.321	2	0	2.924	267	2.291	110
	2011	67.728	35.531	1.419	25.124	2	0	2.929	263	2.346	114
	2012	66.970	34.768	1.395	25.078	2	0	2.903	265	2.445	114
	2013	66.067	34.341	1.326	24.838	2	0	2.747	272	2.427	114
Galicia	2008	203.374	116.791	3.999	63.918	12	0	5.944	940	10.380	390
	2009	201.263	114.396	3.905	64.956	12	0	5.955	923	10.617	399
	2010	198.874	112.233	3.730	64.672	11	4	5.921	904	11.001	394
	2011	196.535	110.042	3.700	64.190	11	3	5.987	893	11.294	415
	2012	194.511	107.432	3.647	64.475	10	3	6.069	898	11.559	418
	2013	192.998	106.274	3.485	64.613	9	3	5.906	900	11.405	423
España	2008	3.422.239	1.857.931	113.130	1.145.398	333	93	113.378	24.516	158.730	8.730
	2009	3.355.830	1.793.897	109.330	1.140.820	306	85	114.831	23.483	164.284	8.794
	2010	3.291.263	1.745.912	105.203	1.125.990	269	91	114.186	22.702	168.364	8.546
	2011	3.250.576	1.706.565	104.636	1.122.786	256	98	114.064	22.273	171.268	8.630
	2012	3.199.617	1.656.467	102.532	1.123.574	231	100	113.823	21.764	172.495	8.631
	2013	3.146.570	1.619.614	96.600	1.125.041	228	89	109.117	20.990	166.174	8.717

Elaboración propia
Fonte: INE, DIRCE

No cadro 2.6 ofrecemos a distribución das empresas por estrato de asalariados/as nas provincias galegas -e nos totais galego e máis estatal- no último sexenio. O predominio no tecido produtivo das pequenas empresas e das microempresas queda ben claro á vista de que:

- Ao redor da metade das empresas galegas (51,17%) non teñen asalariados/as (53,44% en España) e un 65% das que teñen algún non pasan de dous empregados/as (62,98% en España, dous puntos menos que en Galicia).
- As empresas que empregan a 20 ou máis traballadores/as en Galicia (3.282) supoñen un 1,70% do total de empresas galegas e as de España (62.460) son un 1,99%.

■ Cadro 2.6 Empresas, por estrato de asalariados/as e provincias. Galicia/España. 2008-2013

		Sen asalariados/as	de 1 a 2 asalariados/as	de 3 a 5 asalariados/as	de 6 a 9 asalariados/as	de 10 a 19 asalariados/as	de 20 a 49 asalariados/as	de 50 a 99 asalariados/as	de 100 a 199 asalariados/as	de 200 a 499 asalariados/as	de 500 a 999 asalariados/as	de 1.000 a 4.999 asalariados/as	de 5.000 ou máis
A Coruña	2008	43.314	24.630	8.273	3.666	2.341	1.346	358	162	92	16	19	3
	2009	44.007	23.866	8.182	3.525	2.257	1.278	355	158	85	16	16	3
	2010	44.228	23.296	8.052	3.377	2.022	1.160	334	148	83	11	15	3
	2011	44.841	21.517	7.993	3.346	1.960	1.091	321	146	77	10	16	3
	2012	44.154	22.359	7.332	3.224	1.813	981	290	134	80	17	20	4
	2013	42.514	24.527	7.016	3.034	1.673	939	257	138	77	16	21	3
Lugo	2008	12.166	7.828	2.841	1.100	667	325	67	30	5	5	1	0
	2009	12.315	7.595	2.805	1.096	622	322	70	24	6	4	2	0
	2010	12.389	7.600	2.721	1.062	548	296	63	21	8	4	2	0
	2011	12.466	7.405	2.689	1.054	532	261	64	15	9	2	2	0
	2012	12.517	7.442	2.501	1.013	480	242	63	20	5	3	2	0
	2013	11.969	7.813	2.512	947	479	223	48	19	7	4	1	0
Ourense	2008	12.103	7.284	2.418	916	576	290	77	23	16	3	5	0
	2009	12.098	6.995	2.386	894	543	282	59	27	14	2	4	0
	2010	12.140	6.925	2.299	896	477	259	63	21	13	3	4	0
	2011	12.146	6.922	2.251	827	482	261	59	24	9	2	4	0
	2012	12.153	6.995	2.062	842	462	232	62	21	11	1	4	0
	2013	11.786	7.372	2.017	779	430	211	51	22	10	1	5	0
Pontevedra	2008	32.543	22.162	7.980	3.531	2.302	1.356	319	125	70	10	8	2
	2009	32.654	21.436	7.930	3.467	2.116	1.263	306	122	65	9	7	2
	2010	33.231	20.958	7.420	3.287	1.890	1.073	281	110	64	7	8	2
	2011	33.690	20.186	7.439	3.116	1.840	1.007	275	97	62	6	8	2
	2012	33.602	20.635	6.814	2.872	1.703	910	264	97	57	7	7	2
	2013	32.493	21.589	6.535	2.671	1.550	824	236	99	54	7	7	2
Galicia	2008	100.126	61.904	21.512	9.213	5.886	3.317	821	340	183	34	33	5
	2009	101.074	59.892	21.303	8.982	5.538	3.118	790	331	170	31	29	5
	2010	101.988	58.779	20.492	8.622	4.937	2.788	741	300	168	25	29	5
	2011	103.143	56.030	20.372	8.343	4.814	2.620	719	282	157	20	30	5
	2012	102.426	57.431	18.709	7.951	4.458	2.365	679	272	153	28	33	6
	2013	98.762	61.301	18.080	7.431	4.132	2.197	592	278	148	28	34	5
España	2008	1.754.374	958.711	345.848	160.460	110.369	61.709	16.242	8.061	4.511	1.117	725	112
	2009	1.767.470	919.092	332.671	151.233	101.601	55.641	15.075	7.672	3.578	1.008	678	111
	2010	1.774.005	893.005	318.155	143.016	88.396	48.765	13.745	7.098	3.374	952	651	101
	2011	1.795.321	847.952	313.408	138.040	84.834	46.160	13.279	6.585	3.288	923	679	107
	2012	1.764.987	867.550	288.896	131.944	79.113	43.070	12.700	6.434	3.214	935	669	105
	2013	1.681.588	922.646	280.643	125.029	74.204	39.506	11.745	6.130	3.450	885	643	101

Elaboración propia
Fonte: INE, DIRCE

O cadro 2.7 explícita a porcentaxe de empresas que teñen asalariados/as en Galicia e no Estado dende 1995. Subliñaremos que:

■ A porcentaxe de Galicia en 2013 incrementábase nun punto e 5 décimas con respecto ó ano anterior e sitúase en 48,8.

■ A porcentaxe de Galicia estivo sempre por riba da estatal dende 1998; no último ano, a porcentaxe diminúe lixeiramente, xa que o estatal medra 1,8 puntos con respecto o ano anterior, situándose no 46,6.

■ **Cadro 2.7** Porcentaxe de empresas que teñen asalariados/as.

	Galicia	España
1995	41,0	42,4
1996	41,6	42,5
1997	43,3	43,3
1998	44,4	43,8
1999	46,0	44,9
2000	46,1	45,4
2001	47,7	46,7
2002	49,3	47,4
2003	49,6	48,1
2004	50,6	49,0
2005	50,6	48,6
2006	50,9	49,1
2007	50,6	48,9
2008	50,8	48,7
2009	49,8	47,3
2010	48,7	46,1
2011	47,5	44,8
2012	47,3	44,8
2013	48,8	46,6

Elaboración propia
Fonte: DIRCE

O número de empresas de cada un dos estratos de asalariados/as en Galicia e España figura no cadro 2.8. Na comparanza das porcentaxes Galicia-España apréciase que a participación relativa de Galicia no total español só é maior que a correspondente á nosa poboación (5,87%) nos tramos de menos asalariados/as (1-2 e 3-5 e 6-9) mentres que son especialmente pequenas no estrato de máis asalariados/as e nos situados entre 100 e 5.000 persoas empregadas.

■ **Cadro 2.8** Número de empresas, por estrato de asalariados/as. Galicia/España. 2013

	Total empresas	Sen asalariados/as	de 1 a 2 asalariados/as	de 3 a 5 asalariados/as	de 6 a 9 asalariados/as	de 10 a 19 asalariados/as	de 20 a 49 asalariados/as	de 50 a 99 asalariados/as	de 100 a 199 asalariados/as	de 200 a 499 asalariados/as	de 500 a 999 asalariados/as	de 1.000 a 4.999 asalariados/as	de 5.000 ou máis
Galicia	192.998	98.762	61.301	18.080	7.431	4.132	2.197	602	278	148	28	34	5
España	3.146.570	1.681.588	922.646	280.643	125.029	74.204	39.506	11.745	6.130	3.450	880	643	101
% Galicia/España	6,1	5,9	6,6	6,4	5,9	5,6	5,6	5,1	4,5	4,3	3,2	5,3	5,0

Fonte: INE, DIRCE

Unha información máis polo miúdo das empresas con asalariados/as é a que figura no cadro 2.9, que recolle a porcentaxe de empresas por estrato de asalariados/as en Galicia e no Estado nos últimos catorce anos. Compróbase que en 2013 só no primeiro -de un a dous asalariados- as empresas galegas superan en porcentaxe ás do total do estado, no segundo estrato e a mesma porcentaxe, e vaise abrindo a diferenza (en termos relativos) a prol de España nos catro estratos seguintes a medida que vai subindo o tamaño do cadro de persoal.

■ **Cadro 2.9** Porcentaxe de empresas. Por estrato de asalariados/as⁽¹⁾. Galicia/España. 2000-2013

	Galicia						España					
	1-2	3-5	6-9	10-19	20-49	50 ou máis	1-2	3-5	6-9	10-19	20-49	50 ou máis
2000	59,5	21,1	8,7	6,1	3,4	1,2	56,6	20,9	9,2	7,2	4,2	1,9
2001	59,3	20,9	9,3	6,0	3,2	1,3	56,0	21,0	10,2	7,0	3,9	1,9
2002	59,0	21,1	9,3	6,0	3,3	1,3	55,8	21,1	10,2	7,0	3,9	1,7
2003	59,8	20,8	9,0	5,9	3,2	1,3	56,2	21,1	10,1	6,9	3,8	1,9
2004	59,9	21,1	8,9	5,8	3,1	1,2	56,7	21,1	9,9	6,8	3,7	1,8
2005	60,1	20,8	8,9	5,7	3,2	1,3	57,1	20,9	9,8	6,7	3,8	1,8
2006	60,0	20,9	8,9	5,7	3,2	1,3	56,6	21,1	9,9	6,8	3,8	1,8
2007	60,1	20,9	8,9	5,7	3,1	1,4	57,2	20,9	9,7	6,7	3,7	1,8
2008	60,0	20,8	8,9	5,7	3,2	1,4	57,5	20,7	9,6	6,6	3,7	1,8
2009	59,8	21,3	9,0	5,5	3,1	1,4	57,9	20,9	9,5	6,4	3,5	1,8
2010	60,6	21,1	8,9	5,1	2,9	1,3	58,9	21,0	9,4	5,8	3,2	1,7
2011	60,0	21,8	8,9	5,2	2,8	1,3	58,3	21,5	9,5	5,8	3,2	1,7
2012	62,4	20,3	8,6	4,8	2,6	1,3	60,5	20,1	9,2	5,5	3,0	1,7
2013	65,1	19,2	7,9	4,4	2,3	1,2	63,0	19,2	8,5	5,1	2,7	1,6

Elaboración propia, a partir dos datos do DIRCE

(1) Calculado sobre o total de empresas que teñen algún asalariado/a

A *Estadística de sociedades mercantiles* do INE reflicte, no cadro 2.10 que no ano 2013:

- Créanse en Galicia 4.276 sociedades mercantís (134 máis que en 2012) do total que se constituíron en España, o que supón unha porcentaxe do 4,6%, unha décima menos que no ano anterior. A de responsabilidade limitada foi a forma xurídica predominante na constitución de sociedades mercantís (4.259 empresas en Galicia, o que supón un 99,6% do total).
- O forte impacto da crise económica é evidente simplemente lembrando que as sociedades mercantís constituídas en Galicia no ano 2007, en plena expansión económica, foron 6.633, 2.491 máis que en 2012 e 2.357 máis que en 2013.

■ **Cadro 2.10** Sociedades mercantís creadas e disoltas. Galicia/España. 2013

	Creadas	% variación anual	Disoltas	% variación anual
Galicia	4.276	3,2	1.936	12,9
España	93.363	7,1	24.735	9,1

Datos provisionais

Fonte: INE, Estadística de sociedades mercantiles

■ A suba porcentual da creación de sociedades mercantís en Galicia en 2013 foi dun 3,2% (fronte ao 1,4% do ano anterior); non chegou á metade do promedio estatal de 2013 (un 7,1%).

■ No tocante ás sociedades mercantís disoltas en 2013, foron 1.936 en Galicia, un 7,8% do total de España (dúas décimas máis que en 2012).

■ A disolución de sociedades mercantís en Galicia en 2013 subiu un 12,9% (16,9% en 2012), por riba da media estatal (9,1%).

O cadro 2.11 reflicte o capital medio suscrito polas sociedades mercantís de Galicia e o total estatal.

■ Cadro 2.11

Capital medio suscrito(*) das sociedades mercantís creadas. Galicia / España. 2012-2013

	2012	2013
Galicia	55.300	57.500
España	87.200	71.900

(*) en euros. Datos provisionais
Fonte: INE. Estadística de Sociedades Mercantiles

■ O capital medio suscrito polas sociedades mercantís constituídas en Galicia no ano 2013 foi de 57.500 euros (2.200 máis que en 2012) e de 71.900 no promedio español. A cifra galega supón un 80% respecto da media estatal (fora un 63,4% no ano anterior).

O estudo das sociedades mercantís que en 2013 ampliaron o seu capital social ou se disolveron en Galicia e no total español pode facerse a partir dos datos do cadro 2.12, no que sobrancearemos:

■ A participación relativa de Galicia no total de sociedades mercantís que ampliaron o seu capital social en 2013 en España foi do 5,1%, tres décimas máis que no ano anterior; por baixo do peso relativo que a nivel demográfico, de PIB ou de número de empresas ten a nosa comunidade no conxunto do Estado.

■ Cadro 2.12

Sociedades mercantís que amplían capital e sociedades disoltas. Galicia /Espana. 2013

	Amplian capital		Sociedades disoltas			
	Número	Capital (*)	Total	Voluntaria	Por fusión	Otras
Galicia	1.750	3.474	1.936	1.505	106	325
España	34.630	75.057	24.735	17.198	2.004	5.533

(*) Capital en millóns de euros. Datos provisionais
Fonte: INE. Estadística de Sociedades Mercantiles

■ A porcentaxe de Galicia no total de sociedades mercantís que se disolveron en 2013 en España foi do 7,8%, dúas décimas máis que no ano anterior e por riba do peso relativo que a nivel demográfico, de PIB ou de número de empresas ten Galicia en España.

■ Un 77,6% das sociedades mercantís que se disolveron en Galicia en 2013 fixérono voluntariamente (2,5 puntos porcentuais máis que en 2012), un 5,3% por fusión e o 17,7% restante por outras causas.

No tocante ás sociedades mercantís que diminuíron o seu capital en 2013, foron 351 en Galicia, das 6.606 do total español (un 5,3%).

A *Estadística del Procedimiento Concursal* do INE permítenos o estudo dos debedores concursados en Galicia e en España: o cadro 2.13 reflicte que en 2013 en Galicia houbo 539 (igual que no ano anterior) mentres que no total estatal tivo unha suba do 11,1%.

O número de debedores concursados en Galicia en 2013 representa un 5,6% (seis décimas menos que en 2012) do total estatal, porcentaxe que está algo por baixo do peso relativo de Galicia en poboación (5,9%).

■ **Cadro 2.13** **Debedores concursados. Galicia / España. 2008-2013**

	2008	2009	2010	2011	2012	2013
Galicia	185	345	336	412	539	539
España	2.902	5.922	5.750	6.755	8.726	9.660

Fonte: INE, Estadística del procedimiento concursal

O importante empeoramento económico do último quinquenio (o período da crise económica) é ben perceptible tan só lembrando que os debedores concursados en Galicia en 2007 foran só 64, no ano 2008 case se triplicaron (185) e no último bienio multiplicaron por 8 o dato do ano 2007.

No cadro 2.14 ofrecemos a desagregación dos concursos de acredores por natureza xurídica do debedor, por tipo de concurso e por clase de procedemento, para Galicia no último bienio.

■ Cadro 2.14

Debedores concursados. Desagregación en distintas variables. Galicia. 2012-2013

	2012	2013
Total empresas	539	539
Por natureza xurídica		
- Personas físicas sen actividade empresarial	58	18
- Empresas	481	521
· Personas físicas	15	9
· Soc. anónimas	65	65
· Soc. limitadas	396	435
· Outras	7	12
Por tipo de concurso		
Por vontade	509	502
Necesario	30	37
Por clase de procedemento		
· Ordinario	65	89
· Abreviado	474	450

Elaboración propia

Fonte: INE, Estadística del procedimiento concursal

- Das 521 empresas sometidas a concurso de acredores en Galicia en 2013, foron sociedades de responsabilidade limitada 435 (un 83,4% do total); seguíronlle as sociedades anónimas (12,5%) e, moi de lonxe, as empresas que son propiedade dunha persoa física (1,7%).
- Segundo o tipo de concurso, un 93% dos debedores sometidos a concurso de acredores en Galicia en 2013 (dous puntos máis que no ano anterior) foron *voluntarios* e só un 7% foron *necesarios*.
- Segundo a clase de procedemento, os *abreviados* (83,5%) quintuplicaron aos *ordinarios* (16,5%).

Unha análise máis polo miúdo das empresas sometidas a concurso de acredores en Galicia en 2012 e 2013 reflicte que:

- Por tramo de asalariados, a maioría dos procedementos concursais concentráronse nas empresas de menos traballadores, xa que 296 foron en “micro-empresas” (as empresas de menos de 10 empregados), o que representa un 56,8% do total, 2,4 puntos porcentuais máis que en 2012. Só 52 concursos de acredores foron en medianas ou grandes empresas (un 6,7% do total).
- Por chanzos de volume de negocio, as empresas de menos facturación (as que non chegaron en 2013 ao limiar de dous millóns de euros en vendas) supuxeron dúas de cada tres (un 66,2% do total das concursadas, 2,2 puntos porcentuais máis que no ano anterior).
- Por sectores produtivos, ao igual que no ano anterior, o que tivo máis concursos de acredores en Galicia en 2013 foi o de servizos (44,3%, 5 puntos máis que no ano anterior), seguido da construción (23%).

■ Cadro 2.15

Empresas concursadas por tramos de asalariados, volume de negocio e actividade económica principal. Galicia. 2012-2013

	2012	2013
Total empresas	481	521
Por tramos de asalariados		
· 0	44	56
· 1-9	218	240
· 10-49	152	173
· 50-99	27	17
· Máis de 100	8	18
· Sen clasificar	32	17
Por volume de negocio (*)		
· Menos de 2	326	345
· 2-5	65	73
· 5-10	29	42
· Máis de 10	29	25
· Sen clasificar	32	36
Por actividade económica principal		
· Agricultura e pesca	2	4
· Industria	113	108
· Enerxía	2	4
· Construción	148	120
· Servizos	185	231
· Sen clasificar	31	54

Elaboración propia

(*) En millóns de euros

Fonte: INE, Estadística del procedimiento concursal

A *Estadística de Efectos de Comercio Impagados*, que elabora o INE, reflicte que o número total de efectos impagados en Galicia en 2013 foi de 105.864, o que supón unha diminución de 30.754 respecto do ano anterior:

O cadro 2.16 explícita que a porcentaxe de efectos impagados sobre os vencidos foi en 2013 especialmente alta en Galicia (5%), dous puntos porcentuais por riba do promedio español; os catro anos anteriores estivera por baixo da media estatal.

■ **Cadro 2.16** Porcentaxe de efectos comerciais impagados sobre vencidos. Por CC.AA. 2009-2013

	2009	2010	2011	2012	2013
Andalucía	6,2	4,4	4,4	4,9	3,3
Aragón	4,6	3,7	3,5	3,5	3,2
Asturias	4,3	3,7	3,6	4,0	3,1
Baleares	6,1	4,8	4,2	5,4	3,4
Canarias	7,4	5,0	4,8	4,7	3,5
Cantabria	4,7	3,6	3,6	4,4	3,7
Castela - León	4,2	3,2	3,2	3,6	2,8
Castela - A Mancha	5,0	3,7	3,9	4,4	3,4
Cataluña	5,0	4,4	4,1	3,5	2,8
C. Valenciana	5,7	4,0	4,4	4,8	3,5
Estremadura	5,7	4,2	4,3	5,3	4,0
Galicia	4,0	3,1	3,3	3,2	5,0
Madrid	5,6	4,6	4,3	3,0	2,6
Murcia	5,5	3,8	4,4	4,4	3,1
Navarra	3,4	2,7	2,7	2,9	2,4
País Vasco	3,9	3,3	3,3	3,3	2,7
A Rioxa	4,1	3,4	3,6	3,3	2,6
España	5,1	4,1	4,0	3,7	3,0

Fonte: INE, Estadística de efectos de comercio impagados

A desagregación por comunidades autónomas reflicte que Galicia tivo o primeiro e seguirona en 2013 Estremadura (4%) e Cantabria (3,7%) na clasificación pola porcentaxe de efectos impagados sobre os vencidos. A porcentaxe máis baixa de impago dos efectos foi, como todos os anos analizados no cadro, Navarra (2,4%). A nosa comunidade fora a segunda de menos impagos en 2010 e a terceira en 2009 e no bienio 2011-2012.

2.3 Análise de enquisas industriais

A información do tecido produtivo galego que vimos no anterior epígrafe complementarémola neste cos datos que sobre o noso sector industrial figuran en catro enquisas industriais elaboradas polo INE (*de empresas, de produto, de produción industrial e de prezos industriais*).

2.3.1 Enquisa industrial de empresas

A *Enquisa Industrial de Empresas* proporciona unha información interesante para o estudo das características dos distintos sectores da actividade industrial -nos niveis estatal e autonómico- e intégrase no proxecto europeo de estatísticas estruturais das empresas; os últimos datos proporcionados (o día 13 de decembro de 2013) corresponden ao ano 2012.

■ Cadro 2.17

Distribución porcentual da cifra de negocios. Por CC.AA. 2009-2012

	2009	2010	2011	2012
Andalucía	10,6	11,2	11,8	12,7
Aragón	4,4	4,7	4,6	4,2
Asturias	2,5	2,5	2,3	2,4
Baleares	0,8	0,8	0,4	0,7
Canarias	1,5	1,4	1,1	1,6
Cantabria	1,4	1,4	1,5	1,4
Castela - León	6,5	6,3	6,7	6,4
Castela - A Mancha	4,7	4,4	4,7	5,0
Cataluña	23,5	24,0	23,6	22,2
C. Valenciana	9,6	9,8	10,3	9,4
Extremadura	1,1	1,1	0,9	1,2
Galicia	6,7	6,3	6,5	6,0
Madrid	10,9	9,3	7,6	10,5
Murcia	2,7	2,9	3	3,5
Navarra	3,0	3,2	3,6	2,8
País Vasco	9,0	9,6	10,3	9,1
A Ríoxa	1,0	1,1	1,1	1,0
España	100,0	100,0	100,0	100,0

Fonte: INE, Encuesta industrial de empresas

Comprobamos no cadro 2.17 que a maior participación na cifra de negocios total estatal en 2012 tivérona Cataluña (22,2%), Andalucía (12,7%), Madrid (10,5%), C.Valenciana (9,4%) e País Vasco (9,1%); conxuntamente estas cinco comunidades concentraron case dous de cada tres euros (un 63,9%) da cifra de negocios do sector industrial en España.

A porcentaxe de Galicia no agregado estatal de 2012 (6%) asígnalle á nosa comunidade a sétima posición, tras as cinco antes citadas e Castela - León. A porcentaxe de Galicia en España é a menor do cuadrienio que figura no cadro 2.17, despois do baixón de medio punto porcentual en 2012.

A ollada diacrónica explícita que a crise económica deixouse sentir con forza na cifra de negocios das empresas industriais. En Galicia baixou dos 41.903 millóns de euros do ano 2008 aos 33.978 de 2012 (unha diminución acumulada do 18,9%) e no total español pasou dos 628.903 millóns de euros de 2008 aos 570.984 de 2011.

No cadro 2.18 podemos ver que:

- As tres variables quedaron en 2012 nun nivel superior ao peso relativo de Galicia na poboación ou o PIB do total do Estado.
- Nos tres aspectos analizados, o peso relativo de Galicia no total estatal no ano 2012 baixou respecto do ano anterior; fíxoo con especial intensidade nas horas traballadas e na cifra de negocios.

Cadro 2.18 Evolución do peso de Galicia no total estatal nas principais variables da industria⁽¹⁾. 2001-2012

	Persoas ocupadas	Horas traballadas	Cifra de negocios
2001	6,0	6,1	5,8
2002	6,2	6,3	6,2
2003	6,2	6,2	6,1
2004	6,1	6,2	6,0
2005	6,3	6,3	6,0
2006	6,5	6,5	6,2
2007	6,7	6,8	6,6
2008	6,9	6,9	6,7
2009	6,9	7,0	6,7
2010	6,8	6,9	6,3
2011	6,9	7,5	6,5
2012	6,7	6,7	6,0

Elaboración propia

(1) Datos en porcentaxe de Galicia sobre o total de España

Fonte: INE, Encuesta industrial de empresas

■ Quedaron en 2012 as tres variables analizadas nun abano do 6% ao 6,7%; a menor (coma todos os anos do período 2001-2012) foi a da cifra de negocios.

■ Este cadro permite unha visión dinámica a longo prazo da participación industrial de Galicia no total estatal nesas tres variables; de 2001 a 2012 aumentou en todas a participación galega no conxunto español.

No cadro 2.19 presentamos a desagregación por *agrupacións de actividade* dos datos da *cifra de negocios* en Galicia, coa finalidade de facilitar a análise das persoas que desexen afondar no estudo da nosa estrutura industrial. En 2012 as tres agrupacións de actividade cunha maior achega á cifra de negocio do sector industrial de Galicia foron, por esta orde *Industrias extractivas, enerxía, auga e residuos*, *Alimentación, bebidas e tabaco* e *Material de transporte*.

Cadro 2.19 Importe neto da cifra de negocios⁽¹⁾. Por agrupacións de actividade. Galicia 2008 - 2012

	2008	2009	2010	2011	2012
Industrias extractivas, enerxía, auga e residuos(*)	8.273	5.934	5.608	7.096	9.156
Alimentación, bebidas e tabaco	7.497	6.717	6.840	7.580	7.722
Industria téxtil, confección, coiro e calzado	2.176	1.745	1.627	1.573	1.577
Madeira, cortiza, papel e artes gráficas	2.512	1.830	1.912	1.907	1.612
Industria química e farmacéutica	1.394	1.369	919	878	790
Caucho e materias plásticas	895	739	722	771	650
Produtos minerais non metálicos diversos	1.683	1.286	1.102	1.050	845
Metalurxia e fabricación de produtos metálicos, agás maquinaria e equipo	5.588	3.375	3.882	4.085	3.790
Material e equipo eléctrico, electrónico e óptico	989	885	751	692	551
Maquinaria e equipo mecánico	850	660	508	578	629
Material de transporte	8.991	7.916	8.054	7.108	5.854
Industrias manufactureiras diversas, reparación e instalacións de maquinaria e equipo	1.055	910	854	929	805

(1) En miles de euros

(*) Desde 2012 incorpora máis empregos de enerxía á enquisa que nos anos anteriores, ó que influíu na suba da facturación desta agrupación de actividade

Fonte: INE. Encuesta industrial de empresas

2.3.2 Enquisa industrial de produtos

Esta enquisa proporciona datos desde 1993, ano no que comezou España o seu proceso de adaptación ao Regulamento PRODCOM (PRODUcción COMunitaria) relativo á harmonización das estatísticas sobre a produción industrial nos países da UE; inclúe unha lista de produtos industriais (uns 4.000) de xeito harmonizado coa clasificación que se fai a efectos de comercio exterior na UE.

O valor das vendas de produtos industriais de Galicia foi en 2013 de 24.733 millóns de euros e rexistrou unha suba dun 3,6% mentres que baixou a nivel estatal un 1,7%.

As comunidades autónomas con maiores incrementos porcentuais en 2013 foron a C.Valenciana (6,1%) e Galicia (3,6%) mentres que as de maior diminución foron Canarias (-11,9%) e Andalucía (-7,6%).

O cadro 2.20 recolle o valor da produción comercializada polas distintas comunidades autónomas no último bienio. Sobrancearemos que:

■ Cadro 2.20 Porcentaxe de vendas por CCAA. 2012-2013

	2012	2013
Andalucía	12,7	11,9
Aragón	4,5	4,4
Asturias	2,2	2,2
Baleares	0,3	0,3
Canarias	1,4	1,3
Cantabria	1,4	1,4
Castela - León	6,7	6,9
Castela - A Mancha	4,8	5,0
Cataluña	23,6	23,3
C.Valenciana	9,1	9,9
Extremadura	0,9	0,8
Galicia	6,7	7,1
Madrid	7,2	7,1
Murcia	3,5	3,6
Navarra	3,6	3,6
País Vasco	10,4	10,2
Rioxa (A)	1,1	1,1
España	100,0	100,0

Fonte: INE, Encuesta industrial de productos

A visión estática da participación de cada comunidade autónoma no total estatal en 2013, sobrancea a elevada concentración xeográfica en seis comunidades, que de maior a menor participación no total estatal son: Cataluña, Andalucía, País Vasco, C. Valenciana, Galicia e Madrid; conxuntamente axuntan un 69,5% do importe das vendas estatais da industria manufacturera.

Galicia, cun 7,1% do total español en 2013 (catro décimas máis que no ano anterior) eliminou en 2013 a fenda de medio punto porcentual que a separaba da comunidade de Madrid; tivo por riba catro comunidades (Cataluña, Andalucía, País Vasco e C. Valenciana) e quedou á par de Madrid.

O peso relativo de Galicia no Estado en 2013 está máis dun punto porcentual por riba do noso peso poboacional, en número de empresas ou en PIB.

A visión dinámica na última década da participación relativa de Galicia no importe estatal da produción comercializada figura no cadro 2.21. Tivo unha suba continuada no cuadrienio 2006-2009, até chegar ao 7,6%, o mellor dato desde que se elabora este indicador. No seguinte trienio diminuíu nove décimas e volveu á porcentaxe do ano 2006 (6,7%); a notable alza de 2013 fixo que Galicia recuperase a taxa de 2007.

■ Cadro 2.21

Evolución do peso de Galicia no total estatal da produción comercializada⁽¹⁾. 2004-2013

	% Galicia / España
2004	6,5
2005	6,4
2006	6,7
2007	7,1
2008	7,4
2009	7,6
2010	7,3
2011	6,9
2012	6,7
2013	7,1

Elaboración propia

(1) Lista de produtos PRODCOM

Fonte: INE, Encuesta industrial de productos

No cadro 2.22 presentamos a desagregación por *grandes agrupacións* do valor da produción comercializada galega.

Constátase que *Alimentación - bebidas - tabaco* encabeza a clasificación en 2013, cun 25,5% (un 22,1% no total estatal) por segundo ano consecutivo, tras tomar o relevo do apartado produtivo que ocupou o primeiro posto na estrutura produtiva galega ata 2011: *Material de transporte*, que agora está no segundo posto, cun 22,2% (mentres que no promedio estatal ocupa a terceira posición, cun 13,5%).

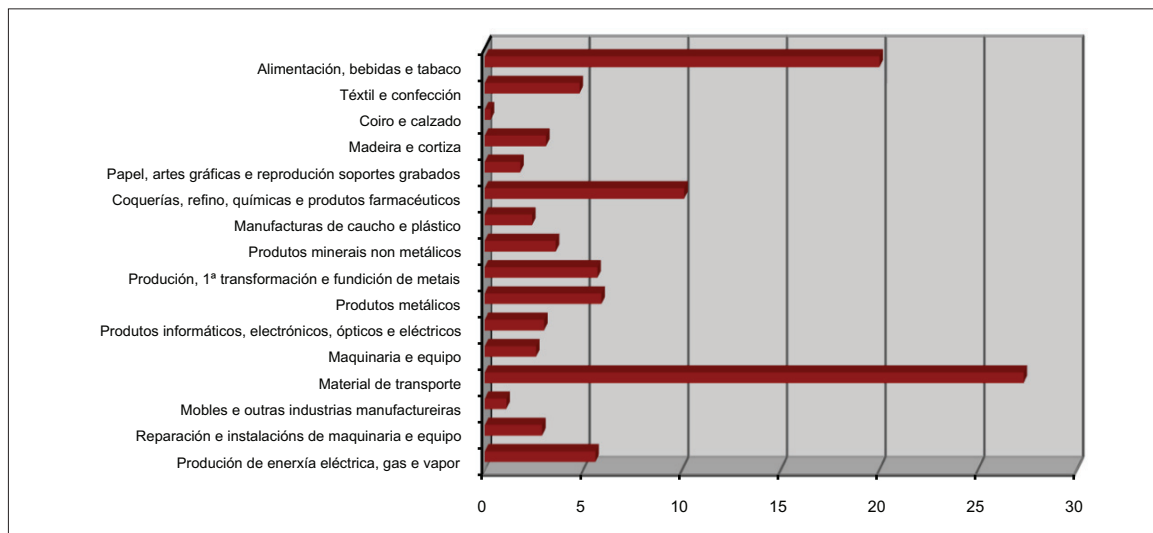
Estas dúas *grandes agrupacións* concentraron en 2013 case a metade (47,7%) do valor da produción comercializada de Galicia da lista PRODCOM, cunha suba de 4,5 puntos porcentuais respecto do ano 2012.

■ **Cadro 2.22** Porcentaxe do valor da produción comercializada, por grandes agrupacións. Galicia. 2008-2013

CNAE-2009		2008	2009	2010	2011	2012	2013
Galicia		100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0
10-11-12	Alimentación, bebidas e tabaco	17,5	20,0	19,7	22,2	23,8	25,5
13-14	Téxtil e confección	4,5	4,8	4,3	4,1	4,6	4,4
15	Coiro e calzado	0,2	0,3	0,3	0,5	0,5	0,5
16	Madeira e cortiza	3,5	3,1	2,8	2,7	2,6	2,3
17-18	Papel, artes gráficas e reprodución soportes grabados	1,8	1,8	2,3	2,1	1,7	1,9
19-20-21	Coquerías, refino, químicas e produtos farmacéuticos	10,9	10,1	11,7	11,6	14,9	12,3
22	Manufacturas de caucho e plástico	2,2	2,4	2,3	2,2	2,0	2,1
23	Produtos minerais non metálicos	3,8	3,6	3,1	2,7	2,3	2,1
24	Produción, 1ª transformación e fundición de metais	7,8	5,7	7,5	8,7	8,1	7,2
25	Produtos metálicos	6,6	5,9	4,7	4,6	4,2	3,9
26-27	Produtos informáticos, electrónicos, ópticos e eléctricos	2,6	3,0	2,2	2,0	2,0	1,6
28	Maquinaria e equipo	2,6	2,6	2,1	2,3	2,3	2,2
29-30	Material de transporte	26,2	27,3	27,2	23,6	19,4	22,2
31-32	Mobles e outras industrias manufactureiras	1,1	1,1	1,1	1,1	1,2	1,2
33	Reparación e instalacións de maquinaria e equipo	2,8	2,9	2,8	2,8	2,3	2,6
35	Produción de enerxía eléctrica, gas e vapor	5,9	5,6	6,0	6,8	8,0	8,0

Elaboración propia

Fonte: INE, Enquisa industrial de produtos

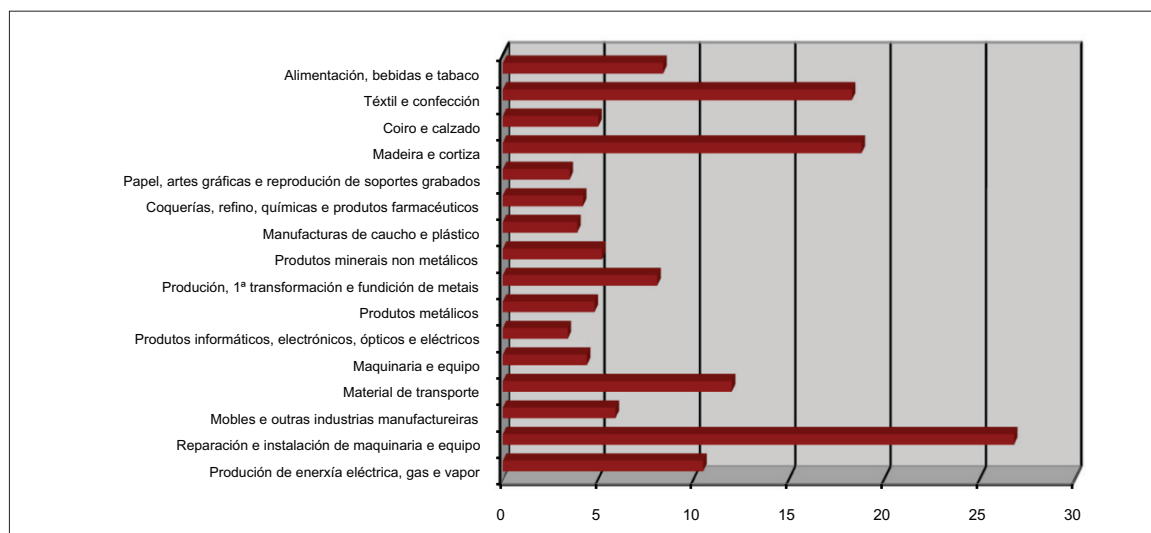
O cadro 2.23 permítelle ás persoas que desexen facer unha análise máis polo miúdo afondar na especialización da produción comercializada en Galicia con respecto a España. Reflicte a comparanza da estrutura produtiva do tecido industrial galego coa estatal mediante a desagregación da porcentaxe que Galicia representa no total español en cada *gran ocupación*.

■ Cadro 2.23

Porcentaxe sobre o total estatal do valor da produción comercializada en Galicia por grandes agrupacións. 2013

CNAE-2009		
10-11-12	Alimentación, bebidas e tabaco	8,4
13-14	Téxtil e confección	18,3
15	Coiro e calzado	5,0
16	Madeira e cortiza	18,8
17-18	Papel, artes gráficas e reprodución de soportes grabados	3,5
19-20-21	Coquerías, refino, químicas e produtos farmacéuticos	4,2
22	Manufacturas de caucho e plástico	3,9
23	Produtos minerais non metálicos	5,2
24	Produción, 1ª transformación e fundición de metais	8,1
25	Produtos metálicos	4,8
26-27	Produtos informáticos, electrónicos, ópticos e eléctricos	3,4
28	Maquinaria e equipo	4,4
29-30	Material de transporte	12,0
31-32	Mobles e outras industrias manufactureiras	5,9
33	Reparación e instalación de maquinaria e equipo	26,8
35	Produción de enerxía eléctrica, gas e vapor	10,5

Fonte: INE, Enquisa industrial de produtos

Salientaremos que a maior especialización produtiva de Galicia en 2013 deuse nas seguintes *grandes agrupacións*: “Reparación e instalación de maquinaria” (26,8% do valor da comercialización en toda España), “Madeira e cortiza” (18,8%), (Téxtil-confección” (18,3%) e “Material de transporte” (12%).

As *agrupacións* de menor peso relativo de Galicia no valor da produción comercializada no conxunto do Estado foron, en 2013, “Produtos informáticos, electrónicos, ópticos e eléctricos” e “Papel, artes gráficas e reprodución de soportes grabados”.

2.3.3 Enquisas de produción industrial e de prezos industriais

O crecemento do índice de produción industrial en Galicia no ano 2013 (4,4%) rebordou o promedio estatal (medrou un 3,5%).

O cadro 2.24 explícita que das doce comunidades autónomas que tiveron taxas de variación positivas en 2013, as maiores subas foron as de Asturias, Baleares e Andalucía mentres que as menores foron as de Cantabria, Castela - A Mancha e A Ríoxa; Galicia subíu case un punto porcentual máis que o promedio estatal.

■ Cadro 2.24

Variación do Índice xeral de produción industrial(*). Por CC.AA. 2012-2013

	2012	2013
Andalucía	-19,4	8,0
Aragón	-3,8	0,2
Asturias	-3,6	12,3
Baleares	-9,6	11,3
Canarias	-9,2	0,9
Cantabria	-4,8	-4,8
Castela - León	-11,8	0,3
Castela - A Mancha	-11,4	-2,3
Cataluña	-4,9	4,4
C. Valenciana	-4,3	7,5
Estremadura	-34,8	-0,7
Galicia	1,3	4,4
Madrid	-15,8	-0,5
Murcia	-11,2	2,9
Navarra	-2,2	6,9
País Vasco	-13,1	0,8
A Ríoxa	-6,6	-1,5
España	-8,5	3,5

(*) En porcentaxe anual (decembro sobre decembro)
 Fonte: INE, Índice de produción industrial (IPI)

O Índice xeral de prezos industriais de 2013 baixou en Galicia un 0,4% mentres que subiu un 0,6% no promedio español, como reflicte o cadro 2.25. Medrou este índice de prezos en trece comunidades autónomas, con especial intensidade en Baleares e Canarias mentres que diminuíu en catro (entre elas, Galicia).

■ Cadro 2.25

Variación do Índice xeral de prezos industriais(*). Por CC.AA. 2012-2013

	2012	2013
Andalucía	5,5	-1,1
Aragón	3,2	0,5
Asturias	1,6	3,8
Baleares	2,8	15,8
Canarias	2,2	9,5
Cantabria	0,4	2,1
Castela - León	3,3	0,2
Castela - A Mancha	3,5	0,5
Cataluña	3,1	0,3
C. Valenciana	0,7	-0,5
Estremadura	4,1	0,1
Galicia	1,4	-0,4
Madrid	4,4	1,7
Murcia	5,1	1,5
Navarra	1,9	0,6
País Vasco	3,8	-0,2
A Ríoxa	1,6	1,8
España	3,3	0,6

(*)En porcentaxe decembro sobre decembro
 Fonte: INE. Índice de precios industriales (IPRI)

2.4 Enquisas do Sector Servizos

A *terciarización* das economías máis desenvolvidas é un trazo fundamental nas últimas décadas; achegáremonos a un indicador global de actividade dos servizos de mercado no seu conxunto e máis aos de dúas das ramas de máis importancia: a de comercio polo miúdo e a turística.

O INE elabora a *Encuesta Nacional de Servicios*, estudo estrutural que inclúe actividades moi variadas como as seguintes: transporte, almacenamento, hostalería, información e comunicacións, actividades científico-técnicas, administrativas, de entretemento, reparacións e moitos outras actividades englobadas no sector terciario ou de servizos. Nesta operación estatística queda incluída a *Estadística de productos en el sector servicios*; os últimos datos (proporcionados polo INE o día 12 de xuño de 2014) corresponden ao ano 2012.

A cifra de negocios dos servizos de mercado, de acordo cos datos que proporciona o INE na *Encuesta Nacional de Servicios*, descansa territorialmente sobre todo en dous piares: Madrid (33,2%) e Cataluña (19,5%); entre ambas comunidades concentran máis da metade do total estatal (un 52,7%) e se lle sumamos Andalucía, o *podium* nas vendas dos servizos de mercado acada un 62,2% do total español.

Galicia ten unha participación no total das vendas dos servizos de mercado estatais dun 3,8%, moi por debaixo do peso relativo da nosa comunidade demograficamente ou por PIB.

Cómpre subliñar que, como reflicte o cadro 2.26, a facturación polo sector servizos en 2013 baixou un 2,9% a nivel estatal e subiu só en tres comunidades. Galicia estivo á cabeza (3,1%), seguida de Baleares (2,4%) e País Vasco (1%) mentres que as maiores diminucións porcentuais foron as de Castela - León (-8,9%) e Estremadura (-8,5%).

■ Cadro 2.26

Variación na cifra de negocios dos servizos. Por CC.AA. 2012

Andalucía	-3,4
Aragón	-3,8
Asturias	-7,5
Baleares	2,4
Canarias	-1,6
Cantabria	-3,9
Castela - León	-8,9
Castela - A Mancha	-7,1
Cataluña	-4,0
C. Valenciana	-7,0
Estremadura	-8,5
Galicia	3,1
Madrid	-1,6
Murcia	-4,0
Navarra	-7,6
País Vasco	1,0
A Ríoxa	-7,1
España	-2,9

En porcentaxe de variación anual (decembro 2012 sobre decembro 2011)
 Fonte: INE. Encuesta Nacional de Servicios

No tocante ao índice de emprego nos servizos de mercado, baixou en Galicia no ano 2013 un 1,3%, a mesma porcentaxe que a diminución media estatal. O cadro 2.27 reflicte que a maior suba deuse en A Ríoxa (1,8%) e País Vasco (1,3%) mentres que as maiores caídas rexistráronse en Navarra (-7,1%) e Aragón (-2,7%).

Madrid (22,4%), Cataluña (19,2%) e Andalucía (13,1%) concentran en 2013 máis da metade (un 54,7%) do total de persoal ocupado nos servizos de mercado no conxunto do Estado. Galicia quédase cun 4,8%, un punto porcentual por baixo do noso peso demográfico en España.

As tres *agrupacións de actividade* do sector servizos que xeraron en 2013 unha maior facturación en Galicia foron as de *transporte e almacenamento* (28,9%), *informacións e comunicacións* (15,9%) e *hostalería* (15,8%). A primeira delas quedou á cabeza en todas as comunidades agás Madrid, Baleares e Canarias.

■ **Cadro 2.27** **Variación no persoal ocupado nos servizos. Por CCAA. 2012**

Andalucía	-2,2
Aragón	-2,7
Asturias	-1,8
Baleares	6,5
Canarias	-2,6
Cantabria	-0,4
Castela - León	-0,4
Castela - A Mancha	-1,4
Cataluña	-2,2
C. Valenciana	0,2
Estremadura	0,8
Galicia	-1,3
Madrid	-1,8
Murcia	0,2
Navarra	-7,1
País Vasco	1,3
A Ríoxa	1,8
España	-1,3

En porcentaxe de variación anual (decembro 2012 sobre decembro 2011)
 Fonte: INE. Encuesta Nacional de Servicios

As variacións do índice de comercio interior polo miúdo, recollidas no cadro 2.28, reflicten que en 2013 houbo unha diminución do 1,3% en Galicia mentres que quedou estable o promedio estatal. (-6,8%)

■ **Cadro 2.28** **Porcentaxe de variación do índice de comercio polo miúdo. Por CC.AA. 2013**

Andalucía	-1,0
Aragón	0,4
Asturias	-0,7
Baleares	5,1
Canarias	5,1
Cantabria	1,4
Castela e León	-1,2
Castela - A Mancha	-0,2
Cataluña	0,1
C. Valenciana	2,1
Estremadura	-0,6
Galicia	1,3
Madrid	-1,9
Murcia	-2,4
Navarra	2,3
País Vasco	-2,6
A Ríoxa	0,1
España	0

Decembro 2013 sobre decembro do ano anterior. Prezos constantes. Base 2005
 Fonte: INE, Índice general de comercio minorista

Este índice subiu en 2013 en nove comunidades autónomas, con especial intensidade en Baleares e Canarias (nas dúas un 5,1%) por riba do 8%), mentres que as maiores caídas déronse en País Vasco (-2,6%) e Murcia (-2,4%).

O índice de emprego no comercio polo miúdo baixou en Galicia un 1,7% en 2013; como se ve no cadro 2.29, Aragón tivo o valor máis negativo (-2,7%) mentres que Cantabria rexistrou a mesma porcentaxe, pero positiva.

■ Cadro 2.29

Variación do índice de ocupación no comercio polo miúdo. Por CC.AA. 2013

Andalucía	-1,3
Aragón	-2,7
Asturias	-1,2
Baleares	-1,6
Canarias	2,0
Cantabria	2,7
Catela e León	-0,2
Castela - A Mancha	-2,4
Cataluña	-0,9
C. Valenciana	-1,4
Extremadura	1,0
Galicia	-1,7
Madrid	-2,0
Murcia	-2,6
Navarra	-2,9
País Vasco	-0,8
A Ríoxa	-0,7
España	-0,5

Decembro 2013 sobre decembro do ano anterior. Prezos constantes. Base 2005
Fonte: INE, Índice general de comercio minorista

O cadro 2.30 permítenos un achegamento ao comportamento do sector turístico galego no último sexenio, ao fío do *Observatorio da economía galega*, que elabora a Consellería de Facenda da Xunta de Galicia. Nel figuran o número de viaxeiros que entraron e Galicia, as pernoitas e o grao de ocupación hoteleira. Sobrancearemos que:

- Subiu un 4,9% a taxa de variación interanual de Galicia no total de viaxeiros/as no ano 2013, que contrasta coa diminución do bienio anterior).
- O crecemento produciuse entre os viaxeiros/as residentes en España (2,9%) e, sobre todo, nas persoas estranxeiras (un 11,2%)
- A porcentaxe de variación interanual das pernoitas en Galicia no ano 2013 foi tamén positiva (1,9%), a diferenza da intensa baixada do bienio anterior.
- No tocante ao grao de ocupación, en 2013 incrementouse en 0,9 puntos porcentuais respecto do ano anterior; quedou o índice co segundo valor máis baixo do sexenio analizado.

■ **Cadro 2.30** **Ocupación hoteleira. Galicia. 2008-2013**

Período	Viaxeiros que entraron en Galicia						Pernoitas totais		Grado de ocupación (%)
	Total		Espaníais		Estranxeiros				
	Nº de viaxeiros	TVI ⁽¹⁾	Nº de viaxeiros	TVI ⁽¹⁾	Nº de viaxeiros	TVI ⁽¹⁾	Nº de pernoitas	TVI ⁽¹⁾	
2008	3.529,5	-5,6	2.836,4	-5,7	693,1	-5,3	7.790,5	-2,9	34,0
2009	3.399,5	-3,8	2.752,0	-3,6	646,5	-5,9	7.447,8	-4,4	31,4
2010	3.795,8	11,7	3.056,3	10,8	739,5	15,1	8.187,5	10,0	34,1
2011	3.354,1	-11,7	2.631,5	-14,0	722,6	-1,7	7.158,3	-12,4	29,8
2012	3.216,3	-4,1	2.473,6	-6,0	742,8	2,8	6.643,3	-7,2	27,5
2013	3.372,7	4,9	2.546,4	2,9	826,3	11,2	6.766,7	1,9	28,4

(1) Porcentaxe de variación interanual

Fonte: Xunta de Galicia. Consellería de Economía e Industria

2.5 Investigación científica, desenvolvemento tecnolóxico e innovación (I+D+I)

2.5.1 Introducción

A investigación científica e o desenvolvemento tecnolóxico (I+D) abranguen un conxunto de traballos de carácter creativo emprendidos co fin de incrementar os coñecementos nunha rama ou actividade determinada, así como a aplicabilidade desa suma de coñecementos á mellora dos xa existentes. Sen dúbida é un factor clave á hora de posibilitar a converxencia real cos países máis desenvolvidos, que como veremos neste mesmo apartado presentan valores moi por riba dos existentes en España (e especialmente dos de Galicia).

A innovación, pola súa banda, é cada vez máis un factor clave na procura do aumento de produtividade e, xa que logo, da competitividade empresarial; hoxe en día as diferenzas económicas entre os países susténtase, en boa parte, no crecemento e acumulación do *know how* e na súa capacidade de transformación en produtos finais, vía innovación tecnolóxica.

A nova política de fondos na procura da cohesión territorial na UE prioriza cada vez máis o seu investimento no amplo abano denominado sociedade do coñecemento, co obxectivo de intentar converter a economía europea na máis competitiva do mundo (de acordo co aprobado no Cumio de Lisboa e na máis recente Estratexia Europa 2020). O pulo da innovación e o desenvolvemento tecnolóxico é fundamental e débese traballar na redución da “brecha tecnolóxica” galega.

2.5.2 Investigación científica e desenvolvemento tecnolóxico (I+D)

O cadro 2.31 permítenos unha visión por comunidades autónomas para o ano 2012 dos gastos internos totais e máis do persoal (en equivalencia a xornada completa). Apréciase que:

- O gasto interno total de Galicia (3,6% do total estatal) está moi por baixo da porcentaxe que lle correspondería pola poboación, polo PIB ou polo número de empresas no total español, o que tamén ocorre no tocante ao persoal, aínda que en menor medida: 4,6%
- Hai unha notable concentración espacial do gasto interno total nas actividades de I+D en dúas comunidades autónomas, pois Madrid e Cataluña representan case a metade (47,9%) do total estatal. No persoal o seu peso conxunto é algo inferior 44,7%.
- Galicia ocupa a sétima posición na clasificación, tanto polo gasto en I+D, como polo persoal en EDC, por detrás de Madrid, Cataluña, Andalucía, País Vasco, C.Valenciana e Castela - León.

■ **Cadro 2.31 Gastos internos e persoal en I + D. Por comunidades autónomas. 2012**

	Gastos internos			Persoal en equivalencia a xornada completa		
	Total (Miles de euros)	%	Tasa de Variación 2011-2012	Total	%	Tasa de Variación 2011-2012
Andalucía	1.480.460	11,1	-10,2	24.647,2	11,8	-3,1
Aragón	312.795	2,3	-2,9	6.133,0	2,9	-6,1
Asturias	195.892	1,5	-10,2	3.426,0	1,6	-6,9
Baleares	89.921	0,7	-6,2	1.955,7	0,9	-2,6
Canarias	211.495	1,6	-13,0	3.778,7	1,8	-3,0
Cantabria	126.166	0,9	-11,0	2.018,8	1,0	-4,1
Castela - León	617.467	4,6	7,5	9.546,9	4,6	-1,9
C. - A Mancha	230.547	1,7	-11,1	3.170,0	1,5	-8,2
Cataluña	2.991.010	22,3	-3,6	44.461,5	21,3	0,0
C. Valenciana	1.008.041	7,5	-3,5	18.889,4	9,0	-5,4
Extremadura	128.432	1,0	-10,7	2.126,4	1,0	-4,8
Galicia	487.840	3,6	-7,3	9.509,4	4,6	-6,3
Madrid	3.433.677	25,6	-8,7	48.772,6	23,4	-4,6
Murcia	227.759	1,7	-2,7	5.459,1	2,6	-3,7
Navarra	346.690	2,6	-9,7	4.821,9	2,3	-7,6
País Vasco	1.431.108	10,7	2,4	18.591,0	8,9	3,5
A Rioxa	69.297	0,5	-15,3	1.469,3	0,7	3,3
Ceuta e Melilla	3.008	0,0	-2,7	54,2	0,0	25,6
España	13.391.605	100,0	-5,6	208.831,1	100,0	-2,9

Fonte: INE, Estadística sobre actividades en I+D

O seguimento nos últimos dezanove anos da porcentaxe do gasto en I+D en Galicia en relación co de España podemos facelo co cadro 2.32. A suba relativa de 1995 permitiulle a Galicia pasar do 2,57% de 1994 ao 3,33%; estancouse no cuatrienio seguinte ao redor desa porcentaxe e a forte suba do trienio 2000-2002 fixo que superara por vez primeira o 4%. En 2005 diminuíu en doce centésimas con respecto ao ano anterior e volveu a baixar dezasete centésimas en 2006 quedando no 3,80% do total español. No ano 2007 volve a subir con forza situándose na máis alta destes catorce anos en un 4,16%, máis en 2008 diminúe en 19 centésimas e baixa do listón dos 4 puntos, situándose en 3,97, no 2009 volve a baixar en 38 centésimas e se sitúa en 3,59. e por último co aumento de cinco centésimas en 2010, de seis máis en 2011 e baixada de seis en 2012, situándose no 3,64 do total estatal.

■ Cadro 2.32

Evolución dos gastos internos en I+D. % Galicia/España. 1994-2012

1994	2,57
1995	3,33
1996	3,20
1997	3,52
1998	3,24
1999	3,30
2000	3,70
2001	3,86
2002	4,08
2003	4,12
2004	4,09
2005	3,97
2006	3,80
2007	4,16
2008	3,97
2009	3,59
2010	3,64
2011	3,70
2012	3,64

Elaboración propia

Fonte: INE, Estadística sobre actividades en I+D

O valor absoluto do gasto en I+D dunha comunidade autónoma non é representativo dabondo do esforzo en investigación e desenvolvemento tecnolóxico da mesma, xa que o seu valor en relación co valor da súa produción pode ser moi distinto. Por iso recolleemos no cadro 2.33 o gasto total en I+D, as porcentaxes dese gasto sobre o PIB de cada comunidade autónoma e mailo gasto de cada un dos sectores que o executan. Salientaremos que:

- O gasto en I+D de Galicia supón actualmente un 0,87% do PIB, dato que fai que Galicia ocupe o décimo posto na clasificación das comunidades autónomas, á par con A Rioxa. Segue a reflectir unha diverxencia notable de Galicia con respecto á media estatal, que supera en 43 centésimas á galega.
- As catro comunidades que realizan un maior investimento nas actividades de I+D son País Vasco (2,19%) Navarra (1,91%) Madrid (1,82%), e Cataluña (1,51%).

No tocante á distribución do gasto en I+D segundo o sector que o execute, en Galicia o primeiro é xa dende o ano 2005, a diferenza dos precedentes, o sector empresarial, que incrementou en 2006 e especialmente en 2007 a distancia co respecto o ensino superior; se ben baixou máis de sete puntos no 2008 e 4,32 puntos en 2009, acadou un 48,39% do gasto total en 2011, despois de subir 65 centésimas en 2010 e 3,32 puntos en 2011. En 2012 baixou a porcentaxe en 2,39 puntos acadando un 46% de execución do gasto. No total estatal o sector empresarial representa case o dobre dos gastos do correspondentes ao Ensino Superior (diferenzas que se agrandan nas catro comunidades que máis invisten en I+D en proporción do seu PIB: Madrid, Cataluña, Navarra e País Vasco).

Cadro 2.33 Gastos internos totais en I + D. Por comunidades autónomas e sector de execución. 2012

	Total	% sobre PIB	Empresas	Admón. Pública	Ensino superior	IPSFL ⁽¹⁾
Andalucía	1.480.460	1,05	534.765	316.838	626.914	1.943
Aragón	312.795	0,93	164.471	72.941	75.037	347
Asturias	195.892	0,89	101.587	28.566	65.483	256
Baleares	89.921	0,34	14.612	33.250	41.827	231
Canarias	211.495	0,51	43.538	61.564	106.032	361
Cantabria	126.166	0,98	45.338	24.010	(...)	(...)
Castela - León	617.467	1,12	381.451	53.971	181.731	314
C. - A Mancha	230.547	0,64	144.902	(...)	57.529	(...)
Cataluña	2.991.010	1,51	1.672.856	614.318	694.638	9.199
C. Valenciana	1.008.041	1,01	406.640	128.920	471.834	647
Extremadura	128.432	0,77	25.757	34.900	(...)	(...)
Galicia	487.840	0,87	224.415	(...)	193.012	(...)
Madrid	3.433.677	1,82	1.886.452	908.312	633.048	5.865
Murcia	227.759	0,83	87.935	37.975	101.574	275
Navarra	346.690	1,91	237.298	28.510	(...)	(...)
País Vasco	1.431.108	2,19	1.085.600	97.298	246.314	1.896
A Rioxa	69.297	0,87	36.180	16.767	16.144	206
Ceuta e Melilla	3.008	0,11	483	(...)	(...)	(...)
España	13.391.605	1,30	7.094.280	2.762.385	3.511.117	23.517

En miles de euros (agás a 2ª columna, que está en porcentaxe)

(1) Institucións privadas sen fins de lucro

(...) dato protexido por segredo estatístico

Fonte: INE, Estadística sobre actividades en I+D

A comparanza das porcentaxes de execución do gasto en I+D en cada sector en Galicia e España podemos facela ao fío do cadro 2.34. Subliñaremos o seguinte:

O sector empresarial representa case a metade do gasto total en I+D (un 46%), e se ben en 2006 Galicia estaba a máis de 10 puntos porcentuais por baixo, en 2007 equíparase practicamente coa porcentaxe estatal: 55,37%, aínda que como dicíamos anteriormente cae sete puntos en 2008 e máis de catro en 2009. Debe resaltarse non obstante que subiu ostensiblemente nos últimos anos (pois en 2001 era só un 27%).

■ En Galicia ocupaba en 2012, en porcentaxe o total de gastos o segundo posto no referente ó Ensino Superior (cun 39,56%), case dezasete puntos porcentuais por riba da media española.

■ A porcentaxe de gasto en I+D da Administración Pública en Galicia era en 2012 catro puntos e 8 décimas inferior á de España.

■ Cadro 2.34

Porcentaxe de execución do gasto en I+D. Por sectores. Galicia e España. 2010-2012

ANOS	Galicia			España		
	2010	2011	2012	2010	2011	2012
Empresas	45,07	48,39	46,00	51,65	52,14	52,98
Ensino Superior	38,99	37,13	39,56	28,26	28,21	27,75
Resto dos Sectores ⁽¹⁾	15,94	14,48	14,43	20,09	19,65	19,27

(1) Administración Pública e Institucións privadas sen fins de lucro
Fonte: INE, Estatística de I+D

Centrámonos na evolución no último quinquenio das porcentaxes do gasto en I+D respecto do PIB nas distintas comunidades autónomas (cadro 2.35) destacaremos que en 2012 diminúe na comunidade galega en catro centésimas a porcentaxe despois do avance en sete centésimas en 2002 e 2003, o estancamento en 2004, as lixeiras subidas en 2005 e 2006, o importante crecemento en 2007 (trece centésimas). En 2008 incrementase nunha centésima e acada a maior porcentaxe respecto ó PIB: o 1,04, baixando en 2009 e 2010 ó 0,96, en 2011 cinco centésimas e en 2012 outras catro situándose no 0,87. O descenso de tres centésimas do conxunto do Estado en 2012 fai que se incrementen moi lixeiramente as diferenzas da converxencia coa media estatal (43 centésimas).

■ Cadro 2.35

Evolución da porcentaxe de gastos respecto ao PIB a prezos de mercado. Por comunidades autónomas 2001-2012

	2001	2002	2003	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012
Andalucía	0,62	0,62	0,89	0,77	0,84	0,90	1,02	1,03	1,10	1,20	1,13	1,05
Aragón	0,71	0,75	0,74	0,70	0,79	0,88	0,90	1,03	1,14	1,15	0,94	0,93
Asturias	0,71	0,65	0,70	0,64	0,70	0,90	0,93	0,96	0,99	1,03	0,94	0,89
Baleares	0,25	0,26	0,25	0,26	0,28	0,29	0,33	0,35	0,38	0,41	0,36	0,34
Canarias	0,56	0,60	0,55	0,58	0,59	0,65	0,64	0,62	0,58	0,62	0,58	0,51
Cantabria	0,57	0,55	0,47	0,44	0,45	0,80	0,88	1,00	1,11	1,16	1,07	0,98
Castela - León	0,83	0,81	0,88	0,93	0,89	0,97	1,10	1,26	1,12	1,06	1,00	1,12
C. - A Mancha	0,04	0,44	0,44	0,41	0,41	0,47	0,60	0,72	0,68	0,71	0,68	0,64
Cataluña	1,17	1,28	1,38	1,34	1,35	1,43	1,48	1,61	1,68	1,63	1,55	1,51
C. Valenciana	0,77	0,81	0,87	0,90	0,99	0,96	0,96	1,05	1,10	1,06	1,01	1,01
Extremadura	0,60	0,60	0,63	0,41	0,69	0,73	0,74	0,86	0,88	0,83	0,82	0,77
Galicia	0,72	0,79	0,86	0,86	0,89	0,90	1,03	1,04	0,96	0,96	0,91	0,87
Madrid	1,79	1,88	1,81	1,65	1,82	1,98	1,93	2,00	2,06	2,02	1,99	1,82
Murcia	0,66	0,57	0,73	0,66	0,75	0,78	0,92	0,86	0,89	0,94	0,83	0,83
Navarra	1,22	1,11	1,41	1,79	1,67	1,92	1,88	1,92	2,13	1,97	2,05	1,91
País Vasco	1,39	1,32	1,42	1,51	1,48	1,60	1,88	1,96	2,06	1,95	2,10	2,19
A Rioxa	0,63	0,57	0,66	0,65	0,66	1,06	1,16	1,00	1,09	1,08	1,00	0,87
España	0,99	1,03	1,10	1,07	1,07	1,20	1,27	1,35	1,38	1,39	1,33	1,30

Fonte: INE, Estadística de I+D

Na comparanza internacional, o cadro 2.36 subliña o baixo valor da porcentaxe de gasto galego en I+D (en relación co PIB) no contorno da Unión Europea (en 2012 o dato de Galicia supón un 44,16% da porcentaxe da Unión Europea dos 28). O Estado de maior porcentaxe de gasto en I+D sobre o PIB, (Finlandia) cuadriplica a de Galicia.

■ Cadro 2.36

Porcentaxe de gasto en I+D sobre o PIB. Países OCDE Europa: 2007-2012

	2007	2008	2009	2010	2011	2012
Austria	2,51	2,67	2,71	2,80	2,77	2,84
Bélxica	1,89	1,97	2,03	2,10	2,21	2,24
República Checa	1,48	1,41	1,35	1,40	1,64	1,88
Dinamarca	2,58	2,85	3,16	3,00	2,98	2,98
Finlandia	3,47	3,70	3,94	3,90	3,80	3,55
Francia	2,08	2,12	2,27	2,24	2,25	2,26
Alemaña	2,53	2,69	2,82	2,80	2,89	2,92
Grecia	0,60	(*)	(*)	(*)	0,67	0,69
Hungría	0,98	1,00	1,17	1,17	1,22	1,30
Islandia	2,68	2,65	(*)	(*)	2,40	
Irlanda	1,29	1,46	1,76	1,69	1,66	1,72
Italia	1,17	1,21	1,26	1,26	1,25	1,27
Holanda	1,81	1,77	1,82	1,86	2,03	2,16
Noruega	1,59	1,58	1,76	1,68	1,65	1,65
Polonia	0,57	0,60	0,67	0,74	0,76	0,90
Portugal	1,17	1,50	1,64	1,59	1,52	1,50
Eslovaquia	0,46	0,47	0,48	0,63	0,68	0,82
Eslovenia	1,45	1,66	1,85	2,01	2,47	2,80
Estonia	1,08	1,28	1,43	1,62	2,37	2,18
Luxemburgo	1,58	1,66	1,72	1,51	1,43	
Suecia	3,40	3,70	3,60	3,39	3,39	3,41
Suiza	(*)	2,87	(*)	(*)		
Reino Unido	1,77	1,78	1,84	1,77	1,78	1,72
Rumanía	0,52	0,58	0,47	0,46	0,50	0,49
Galicia	1,03	1,04	0,93	0,94	0,91	0,87
España	1,27	1,35	1,39	1,39	1,33	1,30
UE (28)	1,77	1,84	1,92	1,91	1,95	1,97
UE (15)	1,90	1,99	2,07	2,07	2,11	2,11

(*) dato non dispoñible

Fonte: OCDE. (INE: Estadística sobre actividades en I+D)

2.5.3 Innovación tecnolóxica nas empresas

A Enquisa de Innovación Tecnolóxica nas empresas (do INE) permite coñecer a estratexia tecnolóxica das empresas e os factores que inflúen na súa capacidade para innovar e ademais proporciona o marco base para estudos posteriores, coma pode ser a utilización da tecnoloxía punta nos procesos de fabricación ou a análise dos fluxos de pagos e ingresos tecnolóxicos. Nesta enquisa avalíase a actividade das em-

presas que realizan algunha actividade innovadora (I+D, adquisición de tecnoloxía in-material software, gastos en deseño etc.).

■ **Cadro 2.37 Principais indicadores de I+D en empresas, por tipo de empresa⁽¹⁾ e comunidades autónomas. 2012**

	Manufactureiras de alta e media-alta tecnoloxía			De servizos de alta tecnoloxía		
	Nº empresas	Gastos I+D (miles euros)	Persoal en EXC	Nº empresas	Gastos I+D (miles euros)	Persoal en EXC
Andalucía	166	130.427	1.549,1	302	140.640	2.529,7
Aragón	132	86.226	1.082,1	78	27.164	471,9
Asturias	32	22.298	203,6	92	37.526	668,1
Baleares	8	666	14,7	30	5.342	97,8
Canarias	4	821	14,6	61	24.119	398,2
Cantabria	29	16.738	208,7	35	6.739	150,4
Castela - León	97	84.307	1.068,7	153	153.628	1.564,2
C. - A Mancha	53	58.294	539,3	54	48.088	421,2
Cataluña	744	737.886	7.812,7	519	468.722	6.215,1
C. Valenciana	256	102.969	1.524,8	271	129.982	2.462,9
Extremadura	12	1.443	29,1	26	10.724	162,0
Galicia	103	69.455	1.026,7	140	61.583	1.250,3
Madrid	301	637.490	5.410,3	677	668.826	8.700,1
Murcia	50	15.940	231,6	82	18.291	474,4
Navarra	99	71.357	794,6	65	33.404	462,6
País Vasco	385	332.100	3.729,5	351	443.874	5.524,2
A Ríoxa	18	2.409	47,3	27	13.573	245,9
España	2.489	2.370.826	25.287,4	2.963	2.292.225	31.799,0

(1) Manufactureiras de alta tecnoloxía: Industria farmacéutica, maquinaria de oficina e material informático, compoñentes electrónicos, aparatos de radio, TV e comunicación, instrumentos médicos, de precisión, óptica e relojería e construción aeronáutica e espacial.

Manufactureiras de media-alta tecnoloxía: Industria química agás farmacia; maquinaria e equipo; maquinaria e aparatos eléctricos; industria do automóbil; outro material de transporte.

De servizos de alta tecnoloxía: Correos e telecomunicacións; actividades informáticas; investigación e desenvolvemento

Fonte: INE, Base: Indicadores de Ciencia y Tecnología

O cadro 2.37 recolle os principais indicadores de I+D nas empresas manufactureiras de alta e media alta tecnoloxía e de servizos de alta tecnoloxía. Como pode apreciarse, Galicia acada un escaso número de empresas manufactureiras: 103 que representan un 4,14% do total nacional, ase mesmo os gastos e o persoal neste tipo de empresas supoñen un escaso 2,92% e 3,93% respectivamente. As 140 empresas galegas de servizos de alta tecnoloxía constitúen o 4,72% do Estado e empregan a 1.250 traballadores, o 4,22% do total estatal.

O gasto en actividades para a innovación tecnolóxica acadou en Galicia 606,9 millóns de euros no ano 2012, incrementando en máis de 54 millóns os correspondentes ao ano anterior. No cadro 2.38 presentamos o número de empresas innovadoras e máis o gasto en innovación tecnolóxica nas diferentes comunidades autónomas (e no total español) no período 2010-2012, xunto con o tanto por cento da cifra de negocios en produtos novos e mellorados e a taxa de crecemento en 2012. Como pode apreciarse Galicia está por baixo da media nacional en empresas innovadoras e os gastos en innovación, representan unha porcentaxe inferior a seu potencial demográfico. O

esfuerzo dos últimos anos en Galicia, no que non só destaca o dinamismo mostrado por unhas poucas empresas punteiras senón tamén o dos *clusters* (de automoción, acuicultura etc.), que con notable empeño están aplicando a cultura da cooperación empresarial na innovación parecía albiscar unha certa recuperación despois dos malos datos de 2004, cun crecemento importante da cifra de negocios en produtos novos e mellorados, máis os efectos da crise pasan factura no período 2010-2012, cuns pobres resultados.

■ **Cadro 2.38 Empresas Innovadoras e Gastos en innovación por CC.AA. 2012**

	Empresas Innovadoras Período 2010-2012		Gastos en Innovación 2012		% da cifra de negocios en produtos novos e mellorados	Taxa de crecemento do gasto(*)
	Total	%	Total	%		
Andalucía	4.989	22,1	867.280	6,5	8,37	-7,1
Aragón	1.422	29,7	369.205	2,8	15,08	-18,4
Asturias	698	22,9	143.238	1,1	12,94	-12,7
Baleares	837	21,3	35.222	0,3	12,43	-12,4
Canarias	1.315	20,6	72.665	0,5	3,28	-5,9
Cantabria	385	21,5	73.817	0,6	5,88	0,7
Castela - León	1.597	22,8	564.357	4,2	6,12	11,0
C. - A Mancha	1.250	22,0	217.438	1,6	4,43	-12,4
Cataluña	8.952	29,3	3.311.976	24,7	10,99	-2,8
C. Valenciana	4.658	29,0	623.797	4,7	17,48	-11,1
Extremadura	471	18,6	44.664	0,3	2,42	5,9
Galicia	2.023	23,5	606.887	4,5	9,97	9,9
Madrid	6.830	26,1	4.470.315	33,3	11,38	-16,4
Murcia	1.107	22,6	151.603	1,1	8,79	-1,4
Navarra	731	27,1	289.454	2,2	13,41	-35,2
País Vasco	3.046	32,6	1.515.740	11,3	18,16	-1,7
A Ríoxa	390	31,4	51.525	0,4	15,84	-21,7
Ceuta e Melilla	59	22,4	1.165	0,0	4,18	28,8
España	40.760	25,9	13.410.348	100,0	11,81	-9,1

Gastos en miles

(*) con respecto a 2010

Fonte: INE, Encuesta sobre innovación tecnolóxica nas empresas 2012

2.6 A empresa industrial pública: a Sociedade Estatal de Participacións Industriais (SEPI)

A raíz da promulgación do Real Decreto-lei 5/1995, do 16 de xuño, a industria pública española nucleada neses momentos en torno ao Instituto Nacional de Industria (INI) e ao Instituto Nacional de Hidrocarburos (INH) reestrutúrase, agrupándose en dous entes as distintas empresas dependentes ou controladas polo Ministerio de Industria e Enerxía:

- A Sociedade Estatal de Participacións Industriais (SEPI), á que se lle asignan as participacións dos grupos Teneo, SA e Repsol, SA, rexida polo dereito privado, sen aval do Estado, e que goza do beneficio da consolidación fiscal nas operacións de endebedamento; tivo, ademais, como unha das súas principais obrigacións a de amortizar a débeda do ex-INI, vía dividendos, endebedamento e desinvestimentos.
- A Axencia Industrial do Estado (AIE), á que se adxudica, polo seu valor contable, a carteira de titularidade directa, maioritaria, igualitaria ou minoritaria das entidades mercantís, suxeitas a plans de reestruturación ou reconversión industrial. A esta axencia non se lle concede ningunha capacidade de endebedamento e carece do beneficio de consolidación fiscal, se ben as empresas en reconversión serán as únicas que poidan percibir achegas do Estado.

O 28 de xuño de 1996 o goberno aprobou o “programa de modernización do sector público empresarial do Estado”, que diseña un plan de privatizacións de empresas públicas, que afondando na política de alleación de activos patrimoniais públicos que xa viña desenvolvéndose anteriormente, contempla a venda das empresas públicas rendibles, incluídas as dependentes do Ministerio de Economía e Facenda.

No trienio 1996-1999 producíronse operacións privatizadoras en empresas públicas industriais e de servizos con implantación en Galicia: Argentaria, Telefónica, o grupo Repsol, Retevisión, Auxini, ENDESA, Tabacalera, Gas Natural, Elcano, Barreras, INESPAL, Santa Bárbara, Indra ou Red Eléctrica, e en 2000 e os primeiros meses de 2001 os de Iberia, Enatcar e ENCE, ás que seguirá Autopistas del Atlántico no 2002, quedándose o Estado co control daquelas que poden ter problemas para privatizarse por cuestións sociais ou estratéxicas, como as da División Naval e Bazán agrupadas no grupo Izar e actualmente Navantia.

O Decreto-lei 15/1997, do 15 de setembro, reagrupa de novo o sector público, disolvendo a AIE e integrando as súas sociedades na SEPI, facendo esta fronte ao paulatino equilibrio financeiro do sector; cunha achega de recursos de 900.000 millóns de pesetas -resultante das privatizacións- durante os dous primeiros anos e desvinculando o mantemento das empresas públicas dos Orzamentos Xerais do Estado, cun efecto importante na redución do déficit público para o cumprimento dos criterios de Maastricht. En todo caso, o que si é certo é que o cadro da empresa pública en España, e polo tanto en Galicia, experimentou un importante cambio neses anos, especialmente a partir de 1997-1998, diminuíndo substancialmente as empresas participadas polo Estado, quedando reducido a un pequeno grupo con capital público, formado polas que arrastran un déficit empresarial considerable.

A SEPI é polo tanto a sociedade estatal que agrupa na actualidade ás empresas públicas industriais, acollendo inicialmente tamén algunha das empresas que pertencían á Dirección Xeral de Patrimonio, tales como Efe, e ex organismos autónomos como Correos. En marzo de 2005 tras unha importante crise da empresa Izar provocada dunha banda polas súas notables perdas –800 millóns de euros– e por outra pola exixencia da UE ao goberno español da devolución das axudas nos últimos anos aos estaleiros públicos, constitúese unha nova empresa: Navantia que mercé a un axuste de cadro de persoal por xubilacións anticipadas asume a actividade de construción naval, fundamentalmente militar, conservando un 20% de actividade en materia civil. Así mesmo acolle liñas de actividade de propulsión e enerxía, reparacións e sistemas e armas, cunha forte aposta pola tecnoloxía e tarefas de investigación e desenvolvemento.

No cadro 2.39 contémpanse os datos de investimentos e persoal dos entes públicos e sociedades estatais da SEPI en Galicia: Navantia, Tragsa, Efe e o grupo Correos.

Os investimentos da SEPI representan un montante total de 4 millón 693 mil euros (cadro 2.39) - dos que 1 millón 735 mil euros corresponde a Navantia e 2 millóns 831 mil euros ó grupo Correos.

As empresas públicas da SEPI con sede en Galicia experimentan unha diminución apreciable de traballadores nestes vinte últimos anos (cadro 2.39), pasándose, no seu conxunto, de 14.067 traballadores/as en 1993 aos 6.379 do ano que analizamos. O grupo Correos, que en puridade é unha empresa de servizos, con 3.359 traballadores no ámbito da Comunidade e Navantia con 2.287 efectivos, dos traballadores/as dos estaleiros de Fene e Ferrol, constitúen as de maior volume.

■ **Cadro 2.39** **Investimentos e cadro de persoal da Sociedade Estatal de Participacións Industriais (SEPI)**

Efectivos de persoal da SEPI. Decembro 2013⁽¹⁾

Ano 2013	A Coruña	Lugo	Ourense	Pontevedra	Varias provincias	Galicia
Navantia	2.287	-	-	-	-	2.287
Grupo TRAGSA	380	89	136	115	-	720
Grupo Correos	1.426	493	413	1027	-	3.359
Agencia EFE	13	-	-	-	-	13
Total	4.106	582	549	1142	-	6.379

Investimentos da SEPI 2013

Ano 2013	A Coruña	Lugo	Ourense	Pontevedra	Varias provincias	Total
Navantia	1.735.000	-	-	-	-	1.735.000
Grupo Tragsa	109.000	18.000	-	-	-	127.000
Grupo Correos	1.571.000	171.000	157.000	932.000	-	2.831.000
Total	3.415.000	189.000	157.000	932.000	0	4.693.000

(1) Datos persoal fixo e temporal
Coantía en euros
Fonte: SEPI

2.7 Política industrial. A achega das administracións públicas

Examinaremos, dentro deste apartado, o conxunto das intervencións máis importantes das distintas administracións públicas no ámbito industrial e empresarial, co obxecto de ter unha visión de carácter xeral das principais liñas de actuación que marcan as políticas públicas en Galicia.

Hai que ter, non obstante, moi en conta que a política macroeconómica en mans das autoridades europeas, ten un papel decisivo sobre a actividade industrial: o control da inflación, a redución do déficit público e a estabilidade monetaria constitúen factores fundamentais para a incentivación e boa marcha das industrias e, xunto co investimento público e o impulso das reformas estruturais, inciden dunha maneira decisiva no comportamento empresarial.

2.7.1 As actuacións da UE

O Cumio de Maastricht de 7 de febreiro de 1992, coa reforma do artigo 130 do Tratado da UE, marca o inicio da nova estratexia en materia industrial e de emprego previndo un marco de relacións entre administracións públicas rexido polo principio de subsidiaridade, a potenciación da instrumentación de accións de I+D, políticas de infraestruturas a escala europea, formación profesional e incluso a posibilidade de utilización de medidas específicas, a aprobar por unanimidade, destinadas a acelerar a adaptación da industria aos cambios estruturais, creando un contorno favorable á iniciativa, desenvolvemento e cooperación entre as empresas, e a favorecer unha explotación do potencial industrial das políticas de innovación e desenvolvemento tecnolóxico.

O Tratado de Amsterdam de 17 de xuño de 1997 inclúe no Tratado Constitutivo da Unión Europea un capítulo sobre emprego, en paralelo ás disposicións relativas á Unión Económica e Monetaria. Cada país continúa a ser dono da súa política, pero a situará no contexto dunha estratexia coordinada de toda a comunidade. O Tratado fixa para os gobernos da Unión o compromiso de:

- Orientar as súas políticas de emprego en consonancia coa política económica da comunidade.
- Promover unha man de obra cualificada con poder de adaptación, así como mercados de traballo que poidan reaccionar axiña ante os cambios económicos.

Así mesmo, crea un sistema de vixilancia multilateral das políticas de emprego nacionais, e un Comité de Emprego que asistirá ás institucións neste traballo.

Transcorridos dous anos con ocasión do **Cume de Lisboa** –marzo de 2000– valorouse positivamente o proceso iniciado en Amsterdam, e acolleuse como obxectivo prioritario a loita contra o desemprego, marcándose como meta conseguir o pleno emprego na Unión Europea para o 2010, combinando para isto reformas estruturais ambiciosas coa potenciación das novas tecnoloxías, facendo especial fincapé no acceso das escolas a Internet e a formación a curto prazo do profesorado nas novas tecnoloxías.

Os atentados do 11 de setembro de 2001 en EE.UU. provocan un descenso da actividade económica mundial. No Consello da Unión Europea de Sevilla –21 e 22 de xuño de 2002– se aposta pola reactivación do crecemento, reafírmase na adhesión do Pacto de Estabilidade e Crecemento e o saneamento das finanzas públicas e mantense en vigor os obxectivos estratéxicos alcanzados en Lisboa. Así mesmo, tanto no Cumio de Copenhague de decembro de 2002, que aproba a ampliación a 25 Estados a partir do 1 de maio de 2004, como o Consello de Bruxelas do 20 e 21 de marzo de 2003 ratifican cunha serie de orientacións e medidas específicas os obxectivos de Lisboa.

A incorporación de 10 novos países en maio de 2004 e outros dous a partires do 1 de Xaneiro de 2007, á Unión Europea, todos eles con rendas per cápita inferiores á española e moi lonxe da media da Unión, levará aparelladas importantes repercusións para países que como España son beneficiarios netos e en moi ampla medida das axudas e fondos estruturais europeos.

O “non” ao referendo sobre a Constitución europea de Francia e Holanda e o fracaso da cume europea de Bruxelas, no transcurso de 2005 para a aprobación do marco orzamentario 2007-2013 sumiu á UE nunha fonda crise con repercusión moi directa no escenario de territorios como o galego que basean o seu futuro desenvolvemento nas achegas dos fondos estruturais e de cohesión.

O 1 de decembro de 2009, tras anos de negociación entrou en vigor o **Tratado de Lisboa** co obxecto de modernizarse e dotarse de instrumentos eficaces e coherentes adaptados non só ao funcionamento dunha Unión recentemente ampliada de 15 a 27 membros, senón tamén as rápidas transformacións do mundo actual. O Tratado establece que pode e non pode facer a U.E. e que medios pode utilizar. Modifica a estrutura das Institucións europeas e seus métodos de traballo, para que poidan dar mellor servizo á democracia e aos valores fundamentais da Unión.

En Marzo de 2010 a Comisión formula a **estratexia da UE EUROPA 2020** para un crecemento intelixente, sostible e integrador; que foi aprobada polos xefes de Estado e Goberno dos países membros en xuño de dito ano. O documento fixa unha serie de obxectivos concretos para a próxima década :

- A taxa de emprego da poboación entre 20 e 64 anos deberá pasar do actual 69% ó 75%.
- Acadar o obxectivo de investir o 3% do PIB en I+D.
- Reducir as emisións de gases de efecto invernadoiro nun 20% en comparación cos niveis de 1990, incrementar a porcentaxe das enerxías renovables no consumo final nun 20%, e aumentar un 20% a eficacia no uso da enerxía.
- Reducir a porcentaxe de abandono escolar ó 10% desde o actual 15% e incrementar a porcentaxe de persoas con estudos superiores completos do 31% a como mínimo un 40%.
- Reducir o número de europeos que viven por baixo do albor nacional da pobreza nun 25%, liberando da pobreza a 20 millóns de persoas.

O Consello Europeo do 8 de febreiro de 2013 chegou a un acordo sobre o próximo marco financeiro plurianual (MFP), ó definir as prioridades orzamentarias da UE para os anos 2014-2020, e na cume de Bruxelas de 26 de xuño de 2013 a Comisión e o Parlamento Europeo acadan un acordo sobre o montante total do presuposto: 960.000 millóns de euros, para dito período. Orzamento menor en comparación co marco financeiro plurianual 2007-2013. Sen embargo co fin de mellorar o crecemento e o emprego, increméntanse os fondos para a investigación, a innovación e a educación. Tamén acordouse a creación dunha iniciativa para paliar o desemprego xuvenil coa dotación dun novo fondo de 6.000 millóns de euros, financiado con cargo o Fondo Social Europeo.

■ Marco de Apoio Comunitario de Galicia para o período 2007-2013

A comisión Europea aprobou en Maio de 2007 o Marco Estratéxico Nacional de Referencia da Política de Cohesión para España na que se determina a estratexia para a utilización de 35.217 millóns de euros da política de cohesión no período 2007-2013 dos Fondos Estruturais (Fondo Europeo de Desenvolvemento Rexional –FEDER– e Fondo Social Europeo –FSE–) e o Fondo de Cohesión.

As actuacións da UE en Galicia –catalogada a partir de 2007 obxectivo da converxencia– lévanse a cabo a través do transvase de importantes cantidades de diñeiro para o desenvolvemento rexional, das que a maioría dedícanse a infraestruturas de carácter básico; ditas cantidades canalízanse a través dos chamados fondos estruturais para a redución dos desequilibrios rexionais e o Fondo de Cohesión que financia proxectos de infraestrutura de transporte e medio ambiente vai ter neste período unha maior integración na execución de todas as políticas e accións dos Fondos Estruturais deixando atrás o enfoque por proxecto a favor dun financiamento por programa, simplificando a xestión.

■ Cadro 2.40 Fondos Comunitarios Galicia 2007-2013

FONDOS COMUNITARIOS	Importe Axuda	Importe Cofinanciación	Importe Global
1- FONDOS ESTRUCTURAIS	4.839	1.641	6.030
Fondo Europeo de Desenvol. Rexional (FEDER)	3.452	1.407	4.859
Fondo Social Europeo (FSE)	936	234	1.170
2- FONDOS SECTORIAIS	1.285	911	2.196
Fondo Europeo Agrícola de desenv. Rural (FEADER)	857	637	1.494
Fondo Europeo de Pesca (FEP)	429	274	703
TOTAL FONDOS COMUNITARIOS	5.674	2.552	8.226

Importes en millóns de euros
Fonte : Xunta de Galicia

O Marco de Apoio Comunitario 2007-2013 (cadro 2.40), no que se integra o Fondo de Cohesión, aprobado ao fin do ano 2007, e polo tanto sen execución en dito ano, prevé unha inversión total na Comunidade de 8.226 millóns de euros, dos que os Fondos Comunitarios aportarán 5.674, correspondendo aos estruturais (FEDER e FSE) 4.389, o 77% e aos Sectoriais (FEADER e FEP) 1.285 millóns de euros, o 23%. O 42% dos Fondos Feder van dirixidos á aumentar á capitalización tecnolóxica da economía galega a través do desenvolvemento da economía do coñecemento e da innovación empresarial; un 31% dedícanse ás infraestruturas de transporte e enerxía e o 23% restante ao Medio Ambiente e o desenvolvemento sostible.

■ **Cadro 2.41** **Marco de apoio comunitario do obxectivo 01. Grao de execución do gasto público a 31/12/2012**
Programa operativo FEDER de Galicia

Temas prioritarios	Total programado 2007-2013 (A)	Total executado ao 31/12/2012 (B)	Total axuda FEDER ao 31/12/2012	% (B/A)
01 Actividades de I+DT en centros de investigación.	57.783.596	11.527.765	922.212	19,95
02 Infraestrutura de I+DT (instalacións, instrumentos e redes informáticas de alta velocidade para a conexión de centros de investigación) e centros de cualificación nunha tecnoloxía específica.	11.104.044	2.627.677	2.102.141	23,66
03 Transferencia de tecnoloxía e mellora das redes de cooperación entre pequenas empresas (PEMES), así como entre estas e outras empresas e universidades, centros de ensino postsecundario de todo tipo, e autoridades rexionais.	9.669.907	891.351	713.081	9,22
06 Axudas ás PEMES para o fomento da utilización de produtos e procesos de produción que respecten o medio ambiente	10.092.748	1.494.817	1.195.854	14,81
07 Investimento en empresas directamente relacionadas coa investigación e a innovación (tecnoloxías innovadoras, creación de novas empresas por parte das universidades, centros e empresas de I+DT existentes etc.).	39.854.546	13.056.641	10.445.313	32,76
08 Outros investimentos en empresas	309.244.880	40.875.513	32.700.412	13,22
09 Outras medidas destinadas a fomentar a investigación e innovación e o espírito empresarial nas PEMES	77.462.477	36.413.927	29.131.142	47,01
10 Infraestruturas telefónicas (incluídas as redes de banda ancha)	63.108.841	24.200.675	19.360.540	38,35
11 Tecnoloxías da información e a comunicación (acceso, seguridade, interoperabilidade, prevención de riscos, investigación, innovación, contido electrónico etc.)	16.637.424	9.775.239	7.820.191	58,75
13 Servizos e aplicacións para o cidadán (servizos electrónicos en materia de saúde, administración pública, formación, inclusión etc.)	90.919.369	43.268.420	34.614.736	47,59
14 Servizos e aplicacións para as PEMES (comercio electrónico, ensino e formación, establecemento de redes etc.)	5.877.944	1.563.967	1.251.174	26,61
17 Servizos ferroviarios (RTE-T)	251.456.215	93.746.325	74.997.060	37,28
20 Autoestradas	184.280.748	165.025.677	132.020.542	89,55
21 Autoestradas (RTE-T)	217.986.316	238.145.932	190.516.746	109,25
22 Estradas nacionais	45.549.459	55.837.510	44.670.008	122,59
23 Estradas rexionais / locais	176.472.468	137.809.280	110.247.424	78,09
25 Transporte urbano	4.141.341	3.013.398	2.410.718	72,76
26 Transporte multimodal	21.796.992	8.485.588	6.788.470	38,93
29 Aeroportos	84.828.934	104.554.164	83.643.331	123,25
30 Portos	19.836.320	10.397.411	8.317.929	52,42
33 Electricidade	22.037.128	3.177.298	2.541.839	14,42
35 Gas natural	4.215.172	0	0	0,00
37 Produtos derivados do petróleo	1.002.160	0	0	0,00
40 Enerxía renovable:solar	11.742.683	11.169.644	8.935.715	95,12
41 Enerxía renovable: biomásica	6.961.759	5.522.126	4.417.701	79,32
43 Eficiencia enerxética, coxeneración e xestión enerxética	14.891.493	12.329.121	9.863.297	82,79
44 Xestión de residuos domésticos e industriais	31.862.079	10.972.800	8.778.240	34,44
45 Xestión e distribución da auga (auga potable)	88.937.588	33.930.164	27.144.131	38,15
46 Tratamento da auga (auga residual)	342.887.605	102.735.786	82.188.629	29,96
47 Calidade do aire	6.616.061	4.643.871	3.715.097	70,19
48 Prevención e control integrados da contaminación	7.370.948	4.022.144	3.217.715	54,57
50 Rehabilitación de zonas industriais e terreos contaminados	2.332.733	1.622.633	1.298.106	69,56
51 Fomento da protección da biodiversidade e a natureza (incluído o programa Natura 2000)	128.886.004	44.480.452	35.584.362	34,51
52 Fomento do transporte urbano limpo	4.583.824	4.378.099	3.502.479	95,51
53 Prevención de riscos (incluídas a elaboración e aplicación de planes e medidas para previr e xestionar os riscos naturais e tecnolóxicos)	19.263.134	5.090.863	4.072.691	26,43
55 Fomento da riqueza natural	4.502.071	0	0	0,00
56 Protección e desenvolvemento do patrimonio natural	35.045.619	11.738.649	9.390.919	33,50
57 Outras axudas para mellorar os servizos turísticos	29.360.366	6.465.030	5.172.025	22,02
58 Protección e conservación do patrimonio cultural	23.828.452	7.980.362	6.384.289	33,49
59 Desenvolvemento da infraestrutura cultural	8.045.673	5.826.461	4.661.169	72,42
61 Proxectos integrados para a rexeneración urbana e rural	166.064.537	62.143.906	49.715.123	37,42
75 Infraestrutura en materia de educación	27.321.820	13.629.000	10.903.200	49,88
76 Infraestrutura en materia de saúde	31.284.967	799.130	639.304	2,55
77 Infraestrutura en materia de coidados de nenos	6.973.718	2.933.576	2.346.861	42,07
79 Outra infraestrutura social	9.273.785	1.527.465	1.221.972	16,47
85 Preparación, execución, seguimento e inspección	3.547.281	129.821	103.857	3,66
86 Avaliación e estudos; información e comunicación	2.487.268	992.249	793.799	39,89
TOTAL OBXECTIVO	2.739.430.497	1.360.951.927	1.080.461.542	49,68

Fonte: Ministerio de Economía y Competitividad

No cadro 2-41 explíctase por temas prioritarios o grao de execución do **programa operativo FEDER de Galicia 2007-2013** a finais do 2012, xa que á data de redacción do presente informe non estaban dispoñibles os datos de 2013. Do total programado para todo o período : 2.739 millóns 430 mil euros executouse a 31-12 2011 1.360 millóns 952 mil euros, o 49,68% do total. Os temas 20, 21, 22 e 23, autoestradas e estradas nacionais e rexionais, xunto co de aeroportos (29) con máis de setecentos un millóns de euros son os epígrafes de maior contía executada e representa máis do 50% do importe total. Outros temas que presentan contías de certa importancia son o 46: Tratamento da auga (auga residual), que constitúe o de maior dotación programada e que a finais de 2012 executouse preto de 103 millóns de euros e o 17: servizos ferroviarios :93 millóns 746 mil euros.

Fóra do Marco Comunitario de Apoio a Comunidade Galega percibe tamén financiamento da Cooperación Territorial Europea, a través de iniciativas de carácter local e rexional, así como a cooperación transnacional, que procura un desenvolvemento territorial integrado e a cooperación interrexional e o intercambio de experiencias. A España correspondéronlle para o período 2007-2013 559 millóns de euros, dos que 249 destinaranse aos programas de Cooperación Transfronteriza, 149 aos programas de Cooperación Transnacional e 111 millóns de euros aos programas de Veciñanza Europea.

Galicia integrase nos programas de Cooperación Transfronteriza España–Portugal, no de Cooperación Transnacional Espazo Atlántico, Espazo do Sudoeste Europeo e o de Cooperación Interrexional: Interreg IV, Redes ESPON, URBACT e INTERACT II que a partir de 2007 substitúen as iniciativas comunitarias Interreg.

No cadro 2.42 agrúpanse as achegas do **FEOGA**, que financia accións tendentes á adaptación dos agricultores e das rexións ás novas formas de agricultura; e o desenvolvemento de novos sectores económicos nas zonas rurais; e o IFOP (Instrumento Financeiro de Orientación da Pesca) e máis recentemente o FEP (Fondo Europeo de Pesca), que axuda ás rexións costeiras que se ven afectadas polo declive do sector pesqueiro.

As actuacións da UE, no sector agropesqueiro galego, teñen unha importancia fundamental e pretenden potenciar a vertente da acuicultura e rachar cos graves problemas estruturais da agricultura –escasa dimensión das explotacións, envellecemento da poboación e excesivo peso da súa actividade–; e da pesca –sobredimensión e envellecemento da flota, falta de caladoiros etc.–.

En 2013, Galicia obtivo un financiamento, por esta vía (cadro 2.42), de máis de 271,7 millóns de euros, cunha diminución de case 100 millóns de euros con respecto ao ano anterior; e prodúcese fundamentalmente polo decrecemento das axudas ó sector pesqueiro e aínda que en menor medida do feoga-garantía.

No concernente ao FEOGA-Garantía, que diminúe en preto de 23 millóns de euros con respecto a 2012, a partida de maior contía é a constituída polas asignacións de pago único: 115 millóns 849 mil euros, seguindo a continuación, con 28,80 millóns de euros as axudas do artigo 68 do Regulamento CE 23/2009, as chamada “chequeo médico da PAC” que dota ós Estados membros de posibilidades de financiamento de políticas nacionais de interese para o sector agrario, así como para o medio rural co sustenta. Segue en importancia o apoio á produción de carne de vacún –14 millóns de euros–, cunha importante diminución con respecto ó ano anterior. No sector pes-

queiro en 2013 hai unha drástica caída dos recursos do Fondo Europeo de Pesca, cunha diminución de 64 millóns 120 mil euros.

■ **Cadro 2.42 Contribución financeira da UE nos sectores agrariopesqueiros. Galicia. 2009-2013**

Sector agrario	2009	2010	2011	2012	2013
FEOGA -Garantía- FEAGA⁽¹⁾					
Réxime de pago único	101,822	106,525	115,965	113,191	115,849
Produción carne de vacún	32,753	33,844	50,560	35,933	14,004
Primas ovino e cabrún	1,877	0,087	0,014		
Apicultura	0,178	0,174	0,143	0,144	0,069
Recuperacións, intereses, sancións etc.	-0,135	0,212	-0,234	-0,532	-0,315
Cultivos herbáceos	4,015	0,396	0,001	0,001	0,028
Produción de leite	7,761	12,022	6,916	0,166	0,072
Modulación	4,618	0,088	-0,001		
Sector vitivinícola	0,953	2,988	3,078	6,002	3,332
Porcino			0,240		
Desenrolo rural	-0,007	0,013			
Condicionabilidade	-0,048	0,021	-0,097	-0,182	-0,040
Frutas e hortalizas		0,057	0,058	0,208	0,131
Aceite de oliva				0,292	
Axuda específica Art. 68 R (CE) 73/09		15,858	18,413	29,002	28,803
Outros					
Total FEOGA -Garantía	153,787	172,285	195,056	184,225	161,933
FEOGA -Orientación: axudas directas:					
Programas operativos Comun. Autónoma		0,658		0,083	
Iniciativas comunitarias e PRODER	7,538	13,246			
LEADER e outros:					
Grupos Acción Local	3,606	0,581		3,590	0,610
Total FEOGA Orientación	11,144	14,485	0,000	3,673	0,610
F.E.A.D.E.R.					
Programa de desenrolo rural	72,712	107,855	106,447	101,989	95,602
Outros recursos agrarios:					
Sanidade animal	1,461	2,214	3,389	2,960	
Total sector agrario	239,104	296,839	304,892	292,847	258,145
Sector pesqueiro					
IFOP: axudas directas:	4,773		26,303		
Total IFOP	4,773		26,303		
F.E.P.(Fondo europeo de Pesca)	4,244		41,229	77,691	13,571
Outros recursos pesqueiros	0,168	0,164			
Total sector pesqueiro	9,185	0,164	93,835	77,691	13,571
Total sectores agrario e pesqueiro	248,289	297,003	372,424	370,538	271,716

Datos en millóns de euros

(1) Cantidades aboadas polos organismos pagadores con cargo ao FEOGA-Garantía-FEAGA

Fonte: Ministerio de Agricultura, Alimentación y Medio Ambiente. Subsecretaría. Oficina Presupostaria

■ O **Fondo Social Europeo** é un instrumento financeiro comunitario encargado de fomentar as oportunidades de emprego e a mobilidade xeográfica e profesional dos traballadores. En tanto que tal instrumento ten incidencia na industria ao constituír un complemento das accións desenvolvidas por entes públicos ou privados, encamiñados fundamentalmente a mellorar a formación profesional e, no seu caso, a orientación profesional dos traballadores e a axudar á contratación estable de determinados colectivos de traballadores.

A programación do FSE para o período 2007-2013 inscríbese no Marco Estratéxico de converxencia (MECEGA), que establece a estratexia de intervención de fondos estruturais, reorientando a política económica da Comunidade cara a promoción dos factores de desenvolvemento ligados a estratexia de Lisboa: Renovar as bases de competitividade, aumentar o crecemento e a produtividade, e reforzar a cohesión social a través do coñecemento, a innovación e a valorización do capital humano.

No cadro 2.43 inclúense as previsións dos recursos financeiros do FSE no seu reparto por instrumentos de intervención para o período 2007-2013. Como pode apreciarse o total de axudas acadan un importe de máis de 936 millóns de euros, dos que máis do 50% destínanse ós programas de adaptabilidade e emprego.

■ Cadro 2.43

Distribución da axuda FSE 2007-2013 asignada a Galicia por instrumentos de intervención

Instrumentos de intervención	Importes euros	%
PO FSE Galicia	358.501.812	38,3
PO FSE adaptabilidade e emprego	542.597.525	57,96
PO FSE Loita contra a discriminación	30.869.310	3,3
Asistencia Técnica	4.110.950	0,44
Total Axudas FSE	936.079.597	100

Fonte: Consellería de Facenda, Xunta de Galicia

No cadro 2.44 contéplase a distribución por eixes de actuación dos fondos do FSE para o período 2007-2013, resaltando a contía destinada ó fomento da empregabilidade, a inclusión social e a igualdade entre homes e mulleres que con máis de 472 millóns de euros representa máis do 50% do total programado.

■ Cadro 2.44

Fondos FSE asignados a Galicia 2007-2013 por eixes de actuación

EIXES 2007-2013	AGE	XUNTA	TOTAL FSE	EUROS
Fomento do espírito empresarial e mellora da adptabilidade de traballadores, empresas e empresarios	33,09%	30%	31,91%	298.699.577
Fomento da empregabilidade, a inclusión social e a igualdade entre homes e mulleres	63,14%	30%	50,45%	472.254.568
Aumento e mellora de capital humano	2,12%	35%	14,72%	137.747.126
Cooperación transnacional e interrexional	0,27%	3%	1,32%	12.326.442
Asistencia Técnica	1,36%	2%	1,61%	15.051.884
Total	100%	100%	100%	
IMPORTE AXUDAS FSE	577.577.785	358.501.812		936.079.597

Fonte: Consellería de Facenda, Xunta de Galicia

2.7.2 A achega da Administración Xeral do Estado

Inclúense neste apartado os datos dos incentivos rexionais da Zona de Promoción Económica de Galicia (ZPE), concedidos polo Ministerio de Economía e xestionados administrativamente pola Xunta de Galicia, a través do Instituto galego de promoción económica (IGAPE).

■ Os incentivos económicos rexionais

Os incentivos económicos rexionais creados pola Lei 50/1985 constitúen un mecanismo incentivador da inversión privada en zonas configuradas como Zona de Promoción Económica –ZPE– que está constituída pola totalidade da comunidade autónoma: a consideración de ZPE supón que os proxectos de investimentos relacionados coa industria extractiva e transformadora, en industrias agroalimentarias, de acuicultura e de transformación e conserva de produtos pesqueiros, os servizos de apoio á industria e os de establecementos hoteleiros poden ser susceptibles de subvencións ata o 30% do investimento total.

A partir do 1 de xaneiro de 1996 suprímese a ZID (Zona Industrial en declive, que ten ata esa data a zona de Ferrolterra, cun tratamento máis xeneroso con respecto a porcentaxe das subvencións) e a totalidade de Galicia constitúe ZPE a efectos da normativa sobre os incentivos económicos, se ben a porcentaxe que obteñen as empresas pode complementarse con outras actuacións subvencionadoras co tope xeral do 30%, a partir de 2008 fronte ao anterior do 40% dende 2002 e o 50% ata dita data dende a súa implantación.

■ **Cadro 2.45** Incentivos económicos rexionais. Proxectos aprobados entre el 01/01/2013 al 31/12/2013

	Expedientes	Inversión aprobada	Subvención	Emprego a crear	Emprego a manter
Andalucía	22	117.528	17.065	246	893
Aragón	12	187.214	12.637	144	5191
Asturias	5	19.070	1.992	21	32
Canarias	23	197.213	30.943	470	827
Cantabria	2	23.016	1.240	6	675
Castela - A Mancha	8	102.415	16.168	296	828
C. e León	15	281.313	16.468	148	2339
Extremadura	25	113.442	20.517	184	787
Galicia	11	22.497	2.741	77	99
Murcia	11	25.748	2.917	55	550
Valencia	26	119.191	8.816	150	1.264
Total	160	1.208.647	131.504	1.797	13.485

(1) Fan referencia ós que foron aprobados ó longo da historia do sistema de incentivos e que non decaeron en dereitos con posterioridade á concesión.
En miles de euros
Fonte: Ministerio de Facenda e Administracións públicas

Como pode apreciarse no cadro 2.46 aprobáronse en Galicia, dende 1988, ano de iniciación dos incentivos, ata decembro de 2013, un total de 1.935 proxectos que obtiveron unha subvención total de 933 millóns 114 mil euros.

■ **Cadro 2.46** Expedientes de incentivos económicos rexionais da Comunidade Autónoma de Galicia, acollidos á Lei 50/1985, aprobados entre o 01.06.1988 e o 31.12.2013

	Exp.	Investimento	Subvención	%	Emprego/crear	Emprego/manter
Galicia	1.935	6.040.261	933.114	15,45	28.206	94.619

Elaboración Propia

Datos de Investimento e Subvención en miles de euros

Fonte: Ministerio de Economía e Competitividade

O cadro 2.47 contempla a evolución, nos últimos vinte anos, observándose a nivel galego, no ano 1997, un aumento moi notable da axuda concedida. En 2000 aprobáronse un total de 52 expedientes –un número inferior ao ano anterior e similar aos anos precedentes– para un investimento de 131 millóns 754 mil euros, –outorgáronse subvencións de 21 millóns 679 mil euros–, pero en 2001 apróbanse 109 expedientes, a cantidade maior destes últimos dezoito anos cun alto, tamén, investimento previsto, outorgando como subvención 46 millóns 184 mil euros e cun compromiso de creación de 1.744 novos empregos e de mantemento de 7.308.

■ **Cadro 2.47** Expedientes de incentivos económicos rexionais da Comunidade Autónoma de Galicia, acollidos á Lei 50/1985, aprobados de 1994 a 2013

	Exp.	Investimento	Subvención	%	Emprego/crear	Emprego/manter
1994	63	147.055,64	26.071,91	17,73	873	3.144
1995	63	133.034,03	23.265,18	17,49	823	4.515
1996	39	68.713,71	10.746,10	15,64	486	2.251
1997	51	378.126,77	87.801,86	23,22	1.114	4.273
1998	53	270.455,45	48.958,45	18,10	1.042	10.225
1999	83	259.793,49	45.737,02	17,60	1.724	4.654
2000	52	131.753,87	21.678,51	16,45	923	2.025
2001	109	445.221,60	46.184,20	10,37	1.744	7.308
2002	47	330.394,13	30.059,31	9,10	1.267	3.181
2003	100	395.946,00	55.135,00	13,92	1.520	6.082
2004	47	232.548,95	35.273,00	15,17	875	2.717
2005	87	436.430,29	72.880,34	16,70	1.107	4.769
2006	76	768.916,78	96.937,11	12,61	1.083	10.695
2007	88	401.343,68	42.417,53	10,57	1.292	3.910
2008	53	253.452,89	25.771,20	10,17	677	2.209
2009	34	168.854,35	19.418,70	11,50	302	1.252
2010	25	87.376,19	10.102,27	11,56	203	295
2011	8	41.652,52	4.816,59	11,56	76	436
2012	23	108.463,33	13.532,34	12,48	258	1.332
2013	11	22.497,32	2.741,07	12,18	77	99

Datos de Investimento e Subvención en miles de euros

Fonte: Ministerio de Facenda e Administracións Públicas

No ano 2002 baixa o número de expedientes a 47, aínda que a contía do investimento -330 millóns 394 mil euros- é importante. O importe da subvención baixa con respecto ao ano anterior e acada un importe de algo máis de 30 millóns de euros cun compromiso de creación de 1.267 empregos e de mantemento de 3.181. No ano 2003 volven a subir tanto o número de expedientes -100- como a subvención concedida 55 millóns 135 mil euros, experimentando un acusado descenso no 2004 no que apróbanse 47 expedientes para unha inversión de preto de 232 millóns 549 mil euros e concedese unha subvención total de 35 millóns 273 mil euros, para a creación de 875 empregos e o mantemento de 2.717 postos de traballo. No ano 2005 incrementábase substancialmente o número de expedientes: 87, a contía do investimento subvencionable: 436 millóns 430 mil euros e o importe da subvención: 72 millóns 880 mil euros.

En 2006 con 76 expedientes acádase o montante da subvención máis alto: 96 millóns 937 mil euros para un investimento de preto de 768 millóns 917 mil euros, en 2007 con máis expedientes -88- baixan en grande medida o investimento previsto e a subvención concedida -42 millóns 417 mil euros-.

En 2008 baixan moi significativamente tanto o número de expedientes: 53 como o investimento subvencionable: 253 millóns de euros, e a subvención concedida: preto de 26 millóns, en 2009 apróbanse 34 expedientes, e unha contía de subvención de 19 millóns 418 mil euros. En 2010 continúa o descenso tanto do número de expedientes aprobados: 25 como da subvención concedida: 10 millóns 102 mil euros e tamén o menor número de empregos a crear: 203 e a manter: 295.

En 2011 acádanse unhas cifras moi baixas en tódalas "ratios": número de expedientes aprobados: só oito, investimento: 41 millóns 653 mil e unha subvención de só catro millóns 817. En 2012 incrementábase o número de proxectos aprobados: 23, xunto co investimento e a subvención concedida e o número de empregos a crear e manter se ben en 2013 acádanse as cifras máis cativas de toda a serie, tanto en investimento, en subvención e emprego a manter. Supera as cifras de 2011 pero en moi pouco en número de proxectos, aínda así moi baixo: 11 e o emprego a crear 77 postos de traballo, un máis que no ano 2011.

No cadro 2.48 contéplanse por Comunidades Autónomas as solicitudes de expedientes de incentivos económicos rexionais recibidas dende a súa implantación, xunto coa inversión e o emprego previsto. Como pode apreciarse Galicia é a terceira Comunidade, tras Andalucía e Castela León por número de expedientes e emprego e a cuarta, tras as mencionadas, é a Comunidade Valenciana polo montante de inversión de proxectos.

■ Cadro 2.48

Solicitudes de incentivos económicos rexionais recibidas do 01/06/1988 a 31/12/2013

	Expedientes	Inversión	Emprego
Andalucía	5.776	27.173.300	105.017
Aragón	798	3.888.413	16.325
Asturias	1.125	5.257.541	13.995
Asturias (ZID)	70	245.535	1.953
Canarias	1.068	7.703.204	31.930
Cantabria	306	1.435.379	5.472
Cantabria (ZID)	41	108.082	650
Castela - A Mancha	1.728	8.619.544	34.519
C. e León	3.603	16.423.922	54.792
Ceuta	29	132.093	458
Estremadura	1.467	4.263.014	24.285
Estremadura (ZID)	95	198.034	2.198
Ferrol	130	864.472	5.365
Galicia	2.729	10.069.004	41.857
Melilla	22	41.921	251
Murcia	935	8.903.721	20.241
País Vasco	342	730.536	4.214
Valencia	2.494	13.711.022	32.740
Total	22.758	109.768.737	396.262

En miles de euros

Fonte: Ministerio de Facenda e Administracións públicas

Pero para ter unha visión máis axeitada convén ter en conta os datos do cadro 2.49 que fai referencia ós proxectos vixentes, é dicir os que non decaeron e plasmáronse en realidade tanxibles. A este respecto Galicia con 951 proxectos é tamén a terceira Comunidade por número de expedientes e tamén por contía da subvención. Que acadou nestes 34 anos de vixencia destas subvencións a cifra de 458 millóns 653 mil euros e supuxo a creación de 13.316 novos empregos e o mantemento de 54.024.

■ Cadro 2.49

Incentivos económicos rexionais.

Proxectos aprobados vixentes⁽¹⁾ entre o 01/06/1988 ao 31/12/2013

	Expedientes	Inversión	Subvención	Emprego a crear	Emprego a manter
Andalucía	1.799	8.541.700	1.189.030	30.341	94.329
Aragón	334	1.577.737	159.741	7.369	16.328
Asturias	442	2.250.407	407.431	6.305	22.025
Asturias (ZID)	21	33.560	8.297	323	217
Canarias	332	2.410.174	319.012	9.455	13.964
Cantabria	149	719.819	90.552	3.005	13.453
Cantabria (ZID)	15	40.690	5.655	198	3.948
Castela - A Mancha	546	2.801.031	347.020	12.146	29.717
C. e León	1.445	7.370.894	792.863	22.334	101.999
Ceuta	13	31.016	4.869	206	248
Extremadura	668	1.831.986	290.783	7.678	16.937
Extremadura (ZID)	28	35.986	18.185	438	429
Ferrol	32	64.815	23.612	597	507
Galicia	951	3.233.725	458.653	13.318	54.024
Melilla	4	11.028	2.345	129	-
Murcia	405	2.684.432	588.449	8.380	33.278
País Vasco	130	145.642	24.161	1.066	6.127
Valencia	889	4.457.561	395.254	12.464	76.342
Total	8.203	38.242.203	5.125.912	135.752	483.872

(1) Fan referencia ós que foron aprobados ó longo da historia do sistema de incentivos e que no decaeron en dereitos con posterioridade á concesión.

En miles de euros

Fonte: Ministerio de Facenda e Administracións públicas

2.7.3 A achega da Administración Autónoma

A análise da política industrial da Xunta de Galicia en 2013 lévanos primeiramente a examinar o labor do Instituto Galego de Promoción Económica (IGAPE) e os programas de incentivos empresariais que xestiona e, posteriormente os fondos de capital risco que xestiona XESGALICIA, cun achegamento moi sucinto ás liñas de actuación orzamentaria de promoción industrial que veñen desenvolvendo as consellerías sectoriais: a de Economía e Industria, co apoio da de Facenda; Cultura, Educación e Ordenación Universitaria; Medio Rural e do Mar; e a de Medio Ambiente, Territorio e Infraestruturas.

Dende a súa creación, coa Lei 5/1992, do 10 de xuño, o IGAPE vén a traballar en diversos programas de promoción e apoio ao contorno empresarial galego, a través da tramitación dos incentivos económicos rexionais -que xa estudamos no anterior epígrafe-, da concesión de préstamos e avais, de distintas modalidades de bolsas para posgraduados/as (de contratos en prácticas, de investigación no exterior; “de promoción” etc.) e de programas para a promoción da creación de empresas innovadoras lideradas por xoves, para mellorar a competitividade da empresa galega- ou de fomento das telecomunicacións e innovación tecnolóxica.

Dende a aprobación do Decreto 309/1995, do 23 de novembro, sobre incentivos para o desenvolvemento económico e fomento da actividade empresarial na Comunidade Autónoma de Galicia, o IGAPE configúrase, máis claramente, como o eixe fundamental de potenciación do sector produtivo galego.

Na actualidade o Igape é a axencia de desenvolvemento rexional de Galicia, figurando entre os seus principais obxectivos fomentar a creación de novas empresas, promover a mellora da produtividade e competitividade das sociedades xa asentadas na comunidade autónoma, atraer investimentos foráneos e facilitar a internacionalización do tecido produtivo, neste sentido para achegar os seus servizos o Instituto ten oficinas territoriais nas sete principais cidades galegas e para facilitar a internacionalización das pemes galegas e captar investimentos estranxeiros está poñendo en marcha unha rede de plataformas empresariais nos mercados de maior interese para o tecido produtivo de Galicia.

O IGAPE dispón dun amplo conxunto de instrumentos de apoio, ferramentas, axudas e servizos, deseñados para procurar facilitar a implantación de novos investimentos empresariais na Comunidade Autónoma, para favorecer a posta en marcha de proxectos emprendedores e para favorecer iniciativas de mellora da competitividade das empresas xa existentes mediante a ampliación e modernización, ou tamén a través de iniciativas de innovación, de cooperación, de especialización ou de internacionalización.

En Marzo de 1999 constitúese un novo ente público que introduce unha nova dimensión de apoio ás empresas, a xestora de capital risco: XESGALICIA, que dispón orixinariamente de tres instrumentos en función das demandas empresariais:

- **Fondo Emprende**, componse de achegas da Xunta de Galicia, e de entidades financeiras –Caixas de Aforro e bancos–, co obxectivo de promover as empresas de nova creación.
- **Fondo Adiante**, financiado con diñeiro público e destinado ao apoio ás empresas con problemas de viabilidade.
- **Sodiga**, constituída como unha sociedade de capital risco. A súa misión é apoiar proxectos de desenvolvemento de empresas con estrutura financeira equilibrada e un grao de madurez significativo. Xestiona directamente o Fondo Galicia-Norte de Portugal, acollido aos programas comunitarios interrexionais, formado por capital aportado a partes iguais pola Xunta de Galicia e a Rexión Norte de Portugal que financian investimentos en Portugal promovidos por empresas de Galicia e viceversa, primándose a creación de joint ventures entre empresas.

■ Cadro 2.50 Fondos de capital de risco de XESGALICIA 2000-2013

Proxectos e Inversións		FONDOS				
		ADIANTE	EMPRENDE	SODIGA	OTROS ⁽²⁾	TOTAL
Nº proxectos	2000	6	13	12		31
	2001	5	3	8		16
	2002	2	7	7		16
	2003	1	8	11		20
	2004	4	5	3		12
	2005	2	4	4		10
	2006	2	9	8		19
	2007	5	12	5		22
	2008	12	15	7		34
	2009	7	8	4		19
	2010	10	7		2	19
	2011	0	0	0	0	
	2012	5	3	1	3	12
	2013		7	3	6	16
Capital ⁽¹⁾	2000	1.950	2.645	7.082		11.677
	2001	1.983	553	5.821		8.357
	2002	397	2.203	4.472		7.071
	2003	-	3.521	16.860		20.382
	2004	450	1.210	3.045		4.705
	2005	911	1.146	1.056		3.113
	2006	-	3.581	6.334		9.915
	2007	3.762	8.663	12.197		24.622
	2008	4.160	8.758	2.060		14.978
	2009		1.500	175		1.675
	2010	575	575			1.150
	2011	-	-	-		-
	2012				600	600
	2013		236		1.280	1.516
Préstamo ⁽¹⁾	2000	2.405	1.204	914		4.522
	2001	1.472	288	5.592		7.353
	2002	859	2.347	847		4.054
	2003	1.202	1.514	2.352		5.068
	2004	2.868	400	1.600		4.868
	2005	2.400	750	600		3.750
	2006	3.320	769	23.374		27.463
	2007	2.000	1.118	7.256		10.374
	2008	16.415	5.132	24.050		45.597
	2009	17.970	18.550	8.950		45.470
	2010	21.400	9.550		700	31.650
	2011	-	-	-	-	-
	2012	18.329	20.000	1.000	2.250	41.579
	2013		2.200	6.300	875	9.375
Total (cap. + prest.) ⁽¹⁾	2000	4.355	3.849	7.995		16.199
	2001	3.456	841	11.413		15.710
	2002	1.256	4.550	5.319		11.126
	2003	1.202	5.035	19.212		25.449
	2004	3.318	1.610	4.645		9.573
	2005	3.311	1.896	1.656		6.863
	2006	3.320	4.350	29.708		37.378
	2007	5.762	9.781	19.454		34.997
	2008	20.575	13.890	26.110		60.575
	2009	17.970	20.050	9.125		47.145
	2010	21.975	10.125		700	32.800
	2011	-	-	-	-	-
	2012	18.329	20.000	1.000	2.850	42.179
	2013	0	2.436	6.300	2.155	10.891

(1) Miles de euros

(2) FONDOS: Innova e Fondo Tecnolóxico 12C

Fonte: IGAPE (Xunta de Galicia)

A estes fondos orixinarios súmanse o Inesga –Inversións estratéxicas de Galicia–, e máis recentemente Innova, de apoio ós emprendedores, Impulsa Ferrol co obxecto de desenrolar e consolidar o tecido empresarial na comarca de Ferrol, Xes-posibilita, coa finalidade de investir exclusivamente en ideas e proxectos de discapacitados.

No cadro 2.50 contémpanse as inversións aprobadas dos fondos de XESGALICIA dende a súa creación ata ó 2013. Como se pode observar en 2000 aprobáronse 31 expedientes de inversión que supuxeron máis de 16 millóns de euros, descende en 2001 o número de inversións a 16 e lixeiramente a contía total –15,71 millóns de euros. En 2002 tramítanse o mesmo número de expedientes de inversión co ano anterior: 16, baixando o importe total a 11,14 millóns de euros e no ano 2003 os 20 expedientes aprobados acadan un montante total entre as subvencións de capital e préstamo de 25,45 millóns de euros dos que a parte máis importante corresponde aos 11 proxectos de Sodiga.

No ano 2004 baixan ostensiblemente tanto o número de proxectos aprobados –120, como a contía da inversión: 9 millóns 573 mil euros, en 2005 volven a baixar, neste caso en dous o número de proxectos que son só 10 e a contía do importe: 6 millóns 863 mil euros a cantidade máis cativa dende a creación da xestora.

En 2006 os 19 proxectos aprobados acadan un montante global de 37 millóns 378 mil euros, destacando fundamentalmente a inversión en forma de préstamo de Sodiga.

En 2007 os proxectos aprobados ascenden a 22 con un importe total –34 millóns 997 mil euros– lixeiramente inferior o ano precedente, pero coa cifra máis alta de subvención de capital, dende a creación da xestora: 24 millón 622 mil euros.

En 2008 os proxectos subvencionados chegan ó maior número dende a creación de Xesgalicia: 34, baixando a subvención de capital ostensiblemente con respecto a 2007 pero coa contía máis alta dos préstamos :45 millóns 597 mil euros que acadan o importe total de maior contía do Fondo : 60 millóns 575 mil euros.

En 2009 baixan case a metade o número de proxectos e a subvención de capital redúcese drasticamente: un millón 675 mil euros, pero se mantén practicamente na mesma contía: 45 millóns 470 mil euros o volume dos préstamos.

En 2010 apróbanse 19 proxectos –dos que un corresponde ao novo Fondo Innova e outro a Impulsa Ferrol, a subvención continua a diminuír–1 millón 150 mil euros –o mesmo que a contía do préstamo– 31 millóns 650 mil euros.

En 2011 a actividade de Xesgalicia estivo orientada exclusivamente á xestión das participacións existentes, sen que houbera nova toma de participacións nin subvencións.

En 2012 próbanse 12 proxectos cunha pequena subvención de capital: 600.000 euros pero con importantes créditos, sobre todo aos Fondos Adiante e Emprende.

En 2013 dos dezaseis proxectos aprobados corresponden sete ó Fondo Emprende, tres a Sodiga e os seis que reflíctense no apartado de outros do cadro 2.50, son tres pertencentes ó Fondo XES-INNOVA, cun financiamento de 388.000 € en participación de capital e 75.000 € de préstamo participativo e outros tres do Fondo TECNOLÓXICO I2C, con 900.000 € de participación de capital e 800.000 € de préstamo participativo.

O total da inversión en 2013 dos 16 proxectos subvencionados por Xesgalicia acada os 10.890.000 €, unha cantidade moi inferior á do ano precedente.

■ **Cadro 2.51** **Programas de apoio financeiro ás PEMES. Por liñas de financiamento. Galicia. 2012-2013**

Liñas de financiamento subidiado	Expedientes		Investimento apoiado		Préstamo incentivable		Subvención concedida	
	2012	2013	2012	2013	2012	2013	2012	2013
Convenio IGAPE-ICO	8	4	1.174.590	536.721	1.167.337	593.337	40.140	25.386
Convenio IGAPE-EEFF FERROL	8		168.127		168.254		23.054	
Microempresas	29	2	486.488	28.000	0		55.763	910
PEME Xove	3		177.562		0		23.261	
PEME Competitiva	9		654.870		0		85.788	
Total	57	6	2.661.637	564.721	1.335.591	593.337	228.006	26.296

Datos en euros
Fonte: IGAPE

O cadro 2.51 representa a información do programa de apoio financeiro as Pemes por liñas de financiamento, dos anos 2012 e 2013. En 2012, a maioría dos expedientes subvencionados corresponderon a liña das microempresas, se ben as contías maiores as acadaron os 8 expedientes do convenio IGAPE-ICO (1.167.337 euros de préstamo) e os 9 da liña PEME competitiva: 85.788 euros de subvención, en 2013 baixa drasticamente as contías do programa, concentrándose case exclusivamente no Convenio IGAPE-ICO con catro expedientes que acadaron préstamos por 593.337 € e 25.386 de subvención.

■ **Cadro 2.52** **Programas de apoio á continuidade e mellora competitiva. Galicia 2009-2013**

Modalidade	Nº de Proxectos			Investim. Apoiado			Subvención Concedida		
	2011	2012	2013	2011	2012	2013	2011	2012	2013
Programa Innoempresa ⁽¹⁾	758	9	187	20.286.061	398.549	6.858.591	7.963.740	158.136	2.998.373
Apoios a proxectos colaborativos de carácter empresarial	87	44	24	1.250.993	499.824	405.371	770.113	389.440	346.301
Incentivos económicos a proxectos con investim. empresarial	197	93	83	25.339.663	14.170.539	15.217.542	6.133.577	3.306.022	5.864.406
Iniciativas xeradoras de coñecemento nas pemes galegas	92	1		1.524.800	12.000		762.400	6.000	
Emprendedores	15	53	35	2.694.374	5.895.510	3.115.621	647.774	1.605.381	932.586
Automovil (Axudas para renovación de automóviles)	4			86.231			4.330		
Convenio produtoras de uva	1	1		9.357.107	9.201.747		309.848	330.859	
Axudas ás agrupacións empresariais (clústers)			12			4.632.118			3.838.438
Outras axudas (2013-bolsas formación proxectos mellora pemes)	21		135	2.232.830		1.344.600	823.009		1.344.600
Total	1.175	201	476	62.772.059	30.178.169	31.573.843	17.414.791	5.795.838	15.324.704

(1) Innovación organizativa, Innovación Tecnolóxica e Innovación en colaboración
Fonte: Igape- Xunta de Galicia

No cadro 2.52 contémlase os datos dos tres últimos anos do programa de apoio a continuidade e mellora competitiva da Peme, unha das liñas importantes do Plan de consolidación e competitividade da Peme. A actuación actual do IGAPE engádanse en 2009 algunhas axudas que adquiren un importante desenvolvemento: axudas para os custos do análises para o acceso ao Mercado Alternativo Bancario (MAB), e as do plan Remo-vete, complementarias das da Administración Central para a automoción, se ben en 2010 continúan as axudas á automoción, aínda que en menor número, baixan moito en 2011 e desaparecen en 2012. As denominadas microcréditos que operan só en 2010. En 2010 engádanse unha liña de apoio a compra de mobles que non continúan nos anos posteriores e un convenio con produtores de uva que mantense en 2011 e 2012. En 2013 inclúense axudas para as agrupacións empresariais (clústers) que outórganse a 135 proxectos e representan 1.334.600 €. Dos expedientes en 2013 destacan pola contía da subvención as referentes os incentivos económicos a proxectos con investimento empresarial, e as do programa de innoempresa, que aumenta en gran medida.

■ **Cadro 2.53** **Programas de apoio a expansión exterior das empresas 2011-2013(*)**

	Nº solicitudes			Investim. Apoiado			Subvención concedida		
	2011	2012	2013	2011	2012	2013	2011	2012	2013
A Coruña	423	125	78	11.233.276	9.432.812	4.134.113	5.788.882	5.323.311	2.483.624
Lugo	82	27	18	2.320.139	2.056.968	1.420.220	1.267.612	1.268.847	884.383
Ourense	112	26	13	4.400.655	1.695.994	936.286	2.048.219	1.091.963	567.998
Pontevedra	520	145	83	11.406.238	5.352.740	5.830.137	5.887.103	3.047.419	3.412.987
Galicia	1.137	323	192	29.360.308	18.538.514	12.320.756	14.991.816	10.731.540	7.348.992

(*)Axudas á internacionalización das empresas galegas

Elaboración propia

(1) Datos en euros

Fonte: Igape

Os programas de apoio á expansión exterior das empresas galegas constitúen unha importante liña de actuación na actividade do Igape que foi adquirindo unha crecente importancia, se ben perde forza nestes dous últimos anos. Como se recolle no cadro 2-53 subvencionáronse en 2013 192 solicitudes por un importe de máis de 7 millóns 348 mil euros de subvención.

■ **Cadro 2.54** **Programas de apoio asimilados a subvencións ao emprego estable (grandes investimentos) por provincias. 2011-2013**

	Nº expedientes			Gasto Subvencionable			Subvención			Emprego a crear			Emprego a manter		
	2011	2012	2013	2011	2012	2013	2011	2012	2013	2011	2012	2013	2011	2012	2013
A Coruña	13	6	15	21.098.959	26.933.954	59.048.572	3.636.835	2.861.701	9.303.569	74	36	132	349	455	536
Lugo	4	4	3	22.423.840	4.470.522	4.986.531	4.383.900	750.626	747.980	113	17	2	54	55	232
Ourense	7	5	3	4.257.069	9.935.829	23.179.345	711.235	1.609.512	2.969.259	16	18	74	171	149	7
Pontevedra	15	9	10	65.124.462	13.095.908	47.896.293	8.414.390	1.736.641	6.404.149	159	122	131	1.641	530	1.459
Galicia	39	24	31	112.904.330	54.436.213	135.110.741	17.146.360	6.958.480	19.424.957	362	193	339	2.215	1.189	2.234

Importes en euros

Fonte: IGAPE (Xunta de Galicia)

O cadro 2.54 ofrece os datos de subvención a fondo perdido do IGAPE para grandes investimentos empresariais: 2011 a 2013. O importe global para os 31 expedientes do 2013 –7 máis que o ano anterior– acadou unha contía da subvención de 19 millóns 425 mil euros –case tres veces máis que en 2012.

Nos cadros 2.55 a 2.58 recóllense as subvencións e axudas por áreas o sectores das distintas consellerías da Xunta de Galicia que teñen incidencia na incentivación empresarial e industrial, agrupadas por programas segundo os orzamentos xerais da Comunidade Autónoma Galega de 2013.

■ **Cadro 2.55 Subvencións e axudas da Presidencia da Xunta e das Areas de Economía, Industria, Cultura e Turismo (capítulo VII). Galicia. 2010-2013**

Prog.	Concepto	2010	2011	2012	2013
432A	Bibliotecas, arquivos, museos e equip. culturais				
	transferencia a Universidades			23.000	48.800
	a entes locais para investimentos en arquivos			18.000	39.200
	apoio a promoc., produc. E edición do libro en galego			365.092	360.000
	arquivos integrados no sistema de arquivos de Galicia			65.000	60.000
	Museo do Pobo Galego				96.000
	Fundación Museo do Mar de Galicia				330.000
432B	Fomento das actividades culturais				
	Transferencias ao AGADIC			10.152.924	5.860.719
	Transferencias ó Consorcio da Cidade de Santiago			3.595.803	2.284.413
	Real Academia Galega			45.000	45.000
561A	Plan Galego de I+D e Innovac. Tecnolóxica				
	Proxectos de investigación de organismos autónomos da C.A.	90.000			
	Transfer. De capital a Entidades de Dereito Público	3.055.631	1.403.968	1.914.193	
	Fundac. Fomento da Calidade	515.000			
	Transferencias de capital a Fundacións Públicas	4.158.719	2.744.657	3.034.700	
	Axudas e convenios de I+D a Corporacións Locais	93.664	55.000	5.414	
	Colaboración con empresas privadas para I+D	21.078.196	7.282.543	7.982.911	
	Proxectos e infraestruturas de investigación	12.047.163	6.518.208		
	Transferencias de capital a EEPP e Entes públicos do Estado			770.000	
	Transferencias de capital a Axaencias públicas da Comunidade			9.374	
	Transferencias de capital a Organismos Autónomos			277.626	
	Transf de capital a institucións sen fins de lucro			8.177.913	
561B	Investigación Universitaria e do Coñecemento				
	Consortios participados maioritariamente pola C.A.	1.300.000			
	Transf. de capital a Universidades da C.A. en I+D	27.213.616	28.513.616	26.954.212	27.645.383
571A	Fomento da Sociedade da Información				
	Cooperación coas Universidades en materia de Sociedade da Información	190.000	80.000		
	Achegas as empresas para o desenvolvemento da soc. da información	5.895.507	4.000.000	235.450	
	Achegas as entidades locais para o desenvolvemento das tecnoloxías da infor. e telecom.	2.618.232			
	Achegas as instit. sen fin de lucro para proxectos da soc. da información	2.201.135	3.081.554	1.466.472	
	Transferencias a Fundacións Públicas	12.796.665			
	Extensión da banda ancha		9.337.284	12.804.663	
732A	Regulación e Soporte da Actividade Industrial				
	Actuacións para infraestruturas en polígonos industriais	3.867.000	1.000.000	2.992.207	1.002.163
	Plan renove de instalacións eléctricas. Antigüidade <15 anos	500.000			
733A	Eficiencia enerxética e enerxías renovables				
	Fomento Imetroloxía legal en microempresas.				150.000
	Instituto Enerxético de Galicia	8.855.403	3.571.620	172.959	3.714.704
	Convenio USC enerxías xeotérmicas+solar fotovoltaica na lagoa das Pontes	1.500.000			
	Infraestruturas enerxéticas municipais			4.563.060	
	Plan de mellora da calidade da subministración eléctrica			4.975.402	5.840.873
733B	Infraestruturas enerxéticas				
	Plans de gasificación			850.970	618.075
	Convenio con Energy Lab desenvolvemento proxecto piloto de gas renovable				805.622
	Infraestruturas eléctricas no medio rural	1.970.187	2.275.250		
	Mellora das estruturas enerxéticas	1.861.000			
	Infraestruturas gasistas	8.500.000	5.421.941		
	Bomba de calor Xeotérmica	1.257.805	2.126.944		
		249.100			

■ **Cadro 2.55**
(continuación)

Subvencións e axudas da Presidencia da Xunta e das Areas de Economía, Industria, Cultura e Turismo (capítulo VII). Galicia. 2010-2013

	Prog.	Concepto	2010	2011	2012	2013
734A	Fomento da Minaría	Convenio coa Camara Mineira de Galicia	850.000	100.000		130.000
		Plan carbón 2006-2012	4.502.500	2.056.156	1.100.761	
		Convenio co IGAPE para apoio ao sector da pedra natural e dos áridos	900.000			
		Convenio coa asociación galega de áridos	100.000	80.000		
		Convenio coa asociación da propiedade balnearia para a creación do cluster da auga	80.000	50.000		
		Convenio coa Cons. de Educación creación dun módulo de F.P.colocadores de pizarra		50.000		
		Convenio cos clúteres da pizarra e do granito para a redución do pó de sílice			874.000	655.979
		Convenio cos centros tecnolóxicos da pizarra e granito en materia de I+D			900.000	
		Axudas ao sector mineiro				1.313.000
		Rexeneración labores mineiras abandonadas en Lousame e Vila de Cruces			118.941	
		Plan do CARBÓN. Subministración gas aos Cocellos de Cerceda e As Pontes			656.000	257.000
		Plan do Carbón: infraestr enerxéticas Das Somozas			2.662.000	
					806.113	
					51.642.170	
741A	Moderniz. Internac. e mellora da compet., innov. e produc. empresarial	Transferencia ao IGAPE	104.587.241	58.534.942	61.324.456	
		Parque Tecnolóxico de Galicia	1.700.000	1.700.000	1.700.000	
		Apoio á innovación empresarial	22.410.786	16.733.992	16.827.691	
		Axudas de intermediación e plataformas tecnolóxicas	3.270.000	500.306		
		Transferencias a Galicia Calidade	1.300.000	500.000		
		Achegas ás Camaras de Comercio Galegas	2.249.310	2.150.000		
		Achegas execución proxecto FEAG	225.000			
		Achegas a PYMAR para fondo d garantía patrimonial	4.223.834	5.000.000		
		Achegas para asociacións e clusters	500.000	2.997.688	2.108.709	80.000
		Convenios co cluster da madeira	300.000			
		Convenio con Atacio para a xestión comercial de talleres de confección e textil	100.000			
		Convenio con ACLUNAGA: creación catálogo electrónico e 30 produtos dos asteleiros				60.000
		Convenio con CEAGA. Proxecto piloto 7 estacións de electromobilidade				40.000
		Plan Renove para talleres de reparación de vehículos		500.000	500.000	
		Plan renove de ascensores				92.101
			400.000	80.000		
			2.000.000	2.400.000		
741F	Apoio á Artesanía	Fundación Centro galego de Artesanía e Deseño	1.525.223	600.000		
		Apoio ao Sector Artesanal	900.000	400.000		
		Achegas a Asociacións en materia de Artesanía	120.000	120.000		
		Convenios IGAPE apoio finceiro comercio polo miúdo	360.000			
751A	Ordenac. Regulación e Promoc. Do Comercio Interior de Galicia	Ordenación de Espazos Comerciais Municipais	8.500.000	8.805.109	3.438.379	2.723.096
		Mercado de Santiago de Compostela	370.430	383.202	753.632	1.179.250
		Mercado de Ourense	200.000	10.000	10.000	1.000
		Mercado da Estrada			150.000	300.000
		Mercado da Ribeira			300.000	600.000
		Mercado de Cambados				1.000
		Renovación e Fomento da Cidade no Comercio Retailista	2.800.000	1.725.000	900.000	
		Rexeneración do Tecido Empresarial Comercial	2.550.000	1.650.000	752.025	
		Modernización e Innovación dos obradoiros artesanais			200.000	
		Fomento do Comercio Rural	1.400.000			
		Rede Comercio Rural Galego	1.400.000			
		Fundacións e Consorcios Feriais: Promoc. e Mellora da Calidade dos Servizos	800.000			
		Asociacionismo comercial e integracións extratécnicas	6.000.000	6.000.000	4.865.911	5.581.465
		Mellora dos mercados de abastos de Vigo	1.000.000	600.000	150.000	
		Sector textil-confección.EMPREGATEX		225.000	1.700.000	
		Cooperación con Concellos para incentivar a marca artesanía de Galicia			70.000	
		Equipamiento comercial Concello de Mondariz			65.000	
		Fundación Centro galego de Artesanía e Deseño			550.000	490.000
		Transferencias a Galicia Calidade s.a.			530.000	466.400
		Asociacións do sector artesanal			110.000	
		Camaras de Comercio Galegas Plans FOEXGA e PIPES			1.713.449	
		Camara de comercio galegas. Reestruturación e eficiencia dos servizos			1.300.000	1.300.000
		Camaras de comercio: plans fomento e iniciación á internacionalización				1.277.736
		Renovación e fomento da calidade no comercio retailista				868.599
		Rexeneración do tecido empresarial comercial				482.000
		Fomento da actividade comercial empresarial				785.401
761A	Coordinación e Promoción do Turismo	Financ. Sociedade de Imaxe e Promoc. Turística de Galicia	20.954.634	15.973.480	12.241.920	
		S.A Xestión do Plan Xacobeo	13.864.800	3.800.000	2.386.005	
		Instituto de estudos turísticos	225.000	120.000	211.995	
		Convenios con Universidades	350.000	150.000	160.000	
		Mellora dos Recursos Turísticos das Entidades Locais	3.235.274	1.343.600	2.392.458	
		Subvencións a Consellos Costeiros	600.000			
		Subvencións a Festas de Interese Turístico	800.000	700.000	55.000	
		Fomento do Turismo no Medio Rural	3.590.547	1.750.000		
		Creación e mellora da Infraestrutura Turística	1.428.700	350.000	230.000	
		Axudas a Entidades para actuacións de interese turístico	500.000			
		Plan de sinalización turística	400.000	290.000	461.000	
		Fomento do Turismo		2.309.320		
		Transferencia capital á Axencia e Turismo				19.027.425

Elaboración propia

Datos en euros

Fonte: Xunta de Galicia. Orzamentos xerais da CA Galega

■ **Cadro 2.56 Subvencións e Axudas da Área do Medio Rural (CAP. VII) Galicia 2010-2013**

	Programa	Concepto	2010	2011	2012	2013
422L	Capacitación e extensión agroforestal	Transferencias a empresas colaboradoras en programas de formación e transferencia tecnolóxica		100.000	180.000	152.883
541B	Conservación da Biodiversidade e posta en valor do medio rural (Consell. Medio Ambiente, Territorio e Infraestruturas en 203)	Axudas a Concellos para a protección de animais domésticos	334.909	97.000	282.000	20.000
		Axudas a Concellos Rede Natura 2000	1.031.000	1.352.733	1.570.292	2.371.602
		Axudas a Parques Naturais	2.014.926	42.366	771.000	462.192
		Axudas Parque Nacional Illas Atlánticas			140.000	
		Axudas á ordenación da actividade cinexética e piscícola	548.000	328.000	328.000	350.000
		Convenios con Fundacións	60.000		60.000	
		Axudas a familias		302.634		
551A	Infraestruturas e Equipamentos No Medio Rural	Axudas para a conservación das árbores senlleiras	60.000			
		Adquisición de terras procedentes de arrendamentos históricos(*)	130.000			
		Convenio con Seisa del Norte S.A.	328.198	350.000	383.371	
		S.A. Desenvolvemento Comarcal de Galicia	100.000			
		Convenio Mouriscade (PDRS)				130.000
551B	Accións preventivas e infraestrutura forestal	investimentos en materia de incendios (corp. locais)	5.300.000	2.975.000	7.200.000	13.831.207
		investimentos en materia de incendios (empresas privadas)	2.400.000	2.400.000	2.400.000	3.500.000
561A	Plan Galego de Investigación, desenv. e Innovación Tecnolóxica	Transferencias ó INGACAL	3.311.433	2.703.033	2.599.012	1.588.198
		Transferencias ó Centro Tecnolóxico da Carne	75.000	60.000	128.015	39.474
		Desenvolvemento novos procesos e tecnoloxías	2.007.651	1.737.317	2.350.000	2.566.822
712A	Fixación de Poboación No Medio Rural	Axencia Galega de Desenvolvemento Rural	39.437.964	26.852.724	34.270.908	44.596.157
712B	Modernización e Diversificación do Tecido Productivo Rural	Modernización e Diversificación das explotacións	53.740.454	10.137.317	41.144.288	39.494.055
		Moder. e Diver. das explotacións. Plan Impulsa Galicia Interior		23.090.012		
		Axudas a Transición da Renovación da Titularidade Agraria	6.200.000	4.200.000	2.710.001	1.675.000
		Axudas a produtores en zonas especiais	3.000.000	2.700.000	1.900.000	1.600.000
		Transferencias ao FOGGA	30.121.051	36.582.177	24.173.389	33.237.424
712C	Fomento do Asociacionismo agrario e Divulgación da Tecnoloxía Agraria	Fomento Asociacionismo Agrario e mellora da calidade do leite	800.000	136.359	480.143	3.621.111
		Fomento Maquinaria en Común	2.100.000	1.891.461	3.713.840	
		Novas tecnoloxías en maquinaria	540.330			
		Mellora da calidade do leite ovino				6.588
713A	Mobilidade de Terras Agrarias Improdutivas	Transferencias de Capital a Bantegal	730.000	591.737		
		Axudas a empresas programas formación e transferencia	275.000			
		Transferencias a AGADER			140.000	
713B	Ordenación das producións forestais	Axudas para a creación e mellora das masas forestais	19.315.890	15.370.464	18.977.704	27.802.774
713C	Implantación de Sistemas Productivos Agrarios Sustentables	Axudas difusión razas autóctonas	199.001			
		Renovación parque de tractores	540.330	690.000	150.000	150.540
		Control do rendemento leiteiro	625.475	625.475		
		Plan de ordenación e fomento do sector equino	113.642	50.000	50.000	
		Reestruturación Sistemas Productivos	2.500.000	1.233.671	750.090	3.500.000
		Novas técnicas de Diagnóstico e Reprodutivas	700.000	375.000	1.075.000	462.332
		Programa de mellora da calidade do leite		550.000	650.000	214.670
		Sistemas de produción gandeira en extensivo	200.000	200.000	500.000	237.872
		Recuperación e difusión de razas autóctonas		325.000		45.000
		Axudas ao sector do lúpulo			50.000	
713D	Mellora da Calidade na Produción Agroalimentaria	programa melloa xenética frísón de Galicia			300.000	307.282
		Ordenación de Producións e Mercados Agrarios	6.322.721	3.580.010	3.600.000	4.366.112
		Promoción e Comercialización Agroalimentaria	2.441.904	1.962.327	2.127.968	2.189.860
		Participación de produtores en programas de calidade diferenciada	1.124.739	700.000	747.965	900.000
713E	Benestar Animal e Sanidade Vexetal	Programas Sanitarios Especiais	502.568	800.000	2.960.000	1.865.615
		Agrupacións de Defensa Sanitaria			60.000	
		Plan Apícola Galego	353.732	353.732	350.000	91.808
		Programas sanitarios especiais ADS	4.150.000	2.515.000		
		Identificación cabalo galego do monte	100.000	100.000	98.404	110.000
		Indemnizacións por sacrificio, lucro e reposición			500.000	300.000
713F	Regulacións das Producións Agrarias e Apoio á Renda dos Agricultores	Fondo Galego de Garantía Agraria	53.543.082	49.401.489	52.110.204	47.761.275
741A	Moderniz., Internac. e Mellora da Compet., Innov. e Produc. Empresarial	Apoio á Industrialización e Comercialización	19.496.960	19.575.801	16.993.256	16.581.876
	Total		266.875.960	217.037.839	228.974.850	256.129.729

Datos en euros

Inclúe tamén ao FEOGA

Fonte: Xunta de Galicia. Orzamentos xerais da CA Galega

■ **Cadro 2.57 Subvencións e axudas da Área do Mar (capítulo VII). Galicia. 2010-2013**

	Programa	Concepto	2010	2011	2012	2013
721A 541C		Transferencias de Capital ao Intecmar		1.180.000	702.779	322.393
721A	Dirección e Servizos Xerais de Políticas Pesqueiras	Transferencias de Capital ao Intecmar	1.280.000			
722A	Promoción Social e Divulgación da Tecnoloxía Pesqueira	Equipamento para a divulgación sobre o litoral de Galicia	500.000	420.000		
		Transformación de buques	266.500	266.500	119.250	81.915
		Microproxectos de innovación no sector pesqueiro	200.000			
		Seguro de mal tempo para o sector pesqueiro	300.000			
		Plan de pensións para as mariscadoras	1.508.000	671.000	900.000	646.000
		Investimentos en medidas de seguridade no mar		250.000	150.000	150.000
		Mellora da competitividade confraría pescadores de Galicia			200.000	200.000
723A	Competitiv. e Mellora da Produc. Pesqueira e da Acuicultura	Axudas para Proxectos de Xestión Integral dos Recursos Mariños	6.350.000	3.000.000	4.500.000	
		Cofinanciamento Incorporación Fondos Europeos		330.000		
		Axudas á Paralizac. Temporal das actividades Pesqueiras	584.590			
		Ordena., reestruct., fomento mellora da produc. pesqueira e de cultivos mariños	15.787.071	25.395.529	13.765.713	5.186.927
		Transformación e comercialización da produc. pesqueira e da acuicultura	34.455.086	30.455.086	21.618.980	21.570.084
		Axudas á acuicultura e os cultivos mariños	7.000.000	14.000.000	29.303.743	12.441.830
		Medidas de carácter socioeconómico	10.942.526	2.742.526	1.000.000	1.992.809
		Pesca costeira artesanal	823.869			
		Operacións piloto	1.047.754	2.095.508	2.095.508	726.447
		Transferencias de capital a empresas privadas			11.588.105	15.841.709
		Axudas seguridade buques no Indico				100.000
		Axudas para proxectos colectivos				7.668.020
723B	Regulación das Producións e dos Mercados da Pesca	Desenvolvemento sostible de zonas costeiras	6.887.165	6.887.165	6.887.165	4.647.620
	Total		87.932.561	87.693.314	92.831.243	71.575.754

Datos en euros

Inclúe tamén ao IFOP

Fonte: Xunta de Galicia. Orzamentos xerais da CA Galega

■ **Cadro 2.58 Subvencións e axudas da Consellería de Medio Ambiente, Territorio e Infraestrutura (capítulo VII). Galicia. 2010-2013**

	Programa	Concepto	2010	2011	2012	2013
512A	Ordenación e Inspección do Transporte	Axudas a Titulares transporte Público por estradas		4.142.011		
		Convenios con Concellos promoción transporte urbano limpo			600.000	
		Fomento da seguraza nos taxis			50.000	36.550
512B	Construc., conservac. e explotación de estradas	Convenios en materia de estradas		200.000		
		Transferencias a sociedades mercantís públicas		6.044.400		
		Convenios Corporacións Locais en materia de estradas		7.782.923		
		Transferencia á Axencia de Infraestructuras			261.494.988	224.057.586
521A	Urbanismo	Axudas corp locais para redacción planeamento urbanístico			2.100.077	2.004.056
		Axudas a Concellos para obras equipamentos entornos urbanos			6.665.520	702.235
		Transferencias de capital a APLU				3.665
541A	Dirección e Servizos Xerais de Medio Ambiente	Mellora dos entornos ambientais (Corporacións Locais)	2.929.496			
		Axudas no eido medioambiental	753.000	400.000		
541D	Control ambiental e xestión de residuos	Recuperación de espacios degradados (admon. Xeral do Estado)				
		Plan de xestión de residuos urbanos de Galicia 2010-2020		881.613	144.593	
		Axudas para a mellora ambiental dos Concellos				
		Subvencións en materia de Medio Ambiente Industrial (empresas)	4.115.536	3.929.518	7.098.446	
		Axudas no eido medioambiental		50.000		
		Implantación de sistemas de xestión medioambiental	150.000			
		colaboración có exterior en materia de calidade ambiental				
		Transferencias de capital ao IET				803.928
541E	Coñecemento do Medio Ambiente e fomento da Sustentabilidade	Axudas a Universidades	191.250			
		Plan de Educación ambiental (Entes Locais)	900.000			
		Plan de Educación ambiental (institucións sen fin de lucro)	550.000			
		Axudas ao exterior				
		Programa Marco de Acción contra o cambio climático	50.000			
		Fomento da sostiabilidade na planificación territorial		75.000		
542A	Planificación e Xestión Hidrolóxica	Transferencias de capital a Augas de Galicia	107.468.137	78.551.128	60.764.648	47.307.272
	Total		117.107.419	102.056.593	338.918.272	274.915.292

Datos en euros

(1) Só comprende subvencións a empresas, non a familias, institucións sen fins de lucro, corporacións locais e organismos autónomos administrativos da Comunidade Autónoma, salvo que se indique.

Fonte: Xunta de Galicia. Orzamentos xerais da CA Galega